

خبرنامه عدالت کیفیری

گروه حقوق جزا و جرم‌شناسی
دانشکده حقوق، دانشگاه شهید بهشتی

فصلنامه علمی - حقوقی
سال پنجم / شماره هفدهم / پاییز و زمستان ۱۴۰۱

معاونت فرهنگی، اجتماعی

خبرنامه عدالت کیفری

گروه حقوق جزا و جرم‌شناسی
دانشکده حقوق

دانشگاه شهید بهشتی

«حاکم اگر در عفو به خطا رود بهتر از آن است که در کیفر به خطا افتد»

امام علی علیه السلام

فصل‌نامه علمی-حقوقی

سال پنجم / شماره هفدهم / پاییز و زمستان ۱۴۰۱

صاحب امتیاز: گروه حقوق جزا و جرم‌شناسی دانشکده حقوق دانشگاه شهید بهشتی

مدیر مسؤول: دکتر نسرين مهرا

سرديبر: سعدی ابراهیم‌زاده

همکاران: زهرا النجری، سمیه پرهیزکاری، ابراهیم جعفری منور، صدیقه کارجوی رافع،

لیلا علمی، منصوره قنبریان بانوئی، فرشید نظری، امیرعلی مرآتی

ویراستار ادبی: سعدی ابراهیم‌زاده

صفحه‌آرایی: بهار خلیلی

نشانی: تهران، اوین، دانشگاه شهید بهشتی، دانشکده حقوق، طبقه اول، دفتر انجمن ایرانی حقوق جزا

ایمیل: criminaljusticebulletin2018@gmail.com

تلفن و فکس: ۰۲۱۲۲۴۳۱۷۵۵

همراه: ۰۹۱۲۵۸۶۳۳۵۲

فهرست

۴ فهرست

۵ مصاحبه

۸ گزارش

۱۴ پایان‌نامه‌ها و رساله‌های دفاع شده

۱۶ نسل جدید عدالت ترمیمی

۲۰ تحلیل فیلم حقوقی

۲۱ لغت‌نامه حقوقی

۲۲ تازه‌های قوانین و آرای وحدت رویه

۲۳ معرفی کتاب حقوقی

۲۴ تازه‌های نشر

مصاحبه

عدالت ترمیمی در ایران

تنظیم کننده: ابراهیم جعفری منور
دانشجوی مقطع دکتری حقوق جزا و جرم‌شناسی دانشگاه شهید بهشتی

مقدمه

پروفسور جان برایت ویت، استاد بازنشسته دانشگاه ملی استرالیا است که در حدود نیم قرن گذشته در خصوص مباحث مختلف علوم جنایی از جمله جرایم یقه‌سفیدی، عدالت ترمیمی، صلح، تنظیم‌گری پاسخگو، جرم‌شناسی جنگ و نظریه سیاسی جمهوری‌خواه، اندیشه‌ورزی کرده و به تولید علم پرداخته است. استاد برایت ویت طی سال‌های ۱۳۹۵ تا ۱۳۹۷ به دعوت دانشگاه تربیت مدرس، طی چند مرتبه در ایران حضور یافته و با متخصصان ایرانی علوم جنایی، علوم دینی و فرماندهان جنگ تحمیلی مصاحبه و گفتگو کرده است. بنابراین ایشان شناخت خوبی از وضعیت حقوقی ایران داشته و در مقالات مختلف به وضعیت عدالت ترمیمی در ایران نیز پرداخته‌اند. بر این اساس مصاحبه حاضر حول محور عدالت ترمیمی، با ایشان صورت گرفته است. از مهم‌ترین آثار استاد برایت ویت می‌توان به کتاب‌های زیر اشاره کرد:

1. J. Braithwaite (1984): Corporate Crime in the Pharmaceutical Industry. London and Boston: Routledge & Kegan Paul, 1984.

9. J. Braithwaite and B. D'Costa (2018): *Cascades of Violence: War, Crime and Peacebuilding across South Asia*. Canberra, ANU Press.
10. G. Burford, J. Braithwaite and V. Braithwaite (eds.) (2019): *Restorative and Responsive Regulation of Human Services*. New York: Routledge.
- پروفسور برایت ویت، برای من افتخار بزرگی است که با شما صحبت می‌کنم. واقعاً از شما بابت وقتی که جهت مصاحبه اختصاص دادید، سپاس‌گزارم. همواره سؤالاتی در خصوص عدالت ترمیمی مطرح است. من مایلم تا برخی از این سؤالات را با شما مطرح کنم.^۱ پرسش - به عنوان پژوهشگری برجسته که بسیار در حوزه عدالت ترمیمی اندیشیده یا کار کرده‌اید، به نظر شما مهم‌ترین مؤلفه‌ای که باید در فرآیند عدالت ترمیمی در نظر گرفته شود، کدام اصل یا ارزش است؟^۲ پاسخ - همان‌طور که در کتاب چاپ ۲۰۰۲^۳ بسیار بحث کرده‌ام، شاید التیام‌بخشی مهم‌ترین موضوع باشد؛ در این خصوص بنگرید به سایت من به نشانی^۴: <http://johnbraithwaite.com/restorative-justice>
2. J. Braithwaite (1989): *Crime, Shame and Reintegration*. Cambridge University Press.
3. B. Fisse and J. Braithwaite (1993): *Corporations, Crime and Accountability*. Cambridge University Press.
4. J. Braithwaite (2002): *Restorative Justice and Responsive Regulation*. New York: Oxford University Press.
5. H. Strang and J. Braithwaite (eds) (2002): *Restorative Justice and Family Violence*. Melbourne: Cambridge University Press.
6. J. Braithwaite (2005): *Markets in Vice, Markets in Virtue*. Sydney and New York: Federation Press and Oxford University Press.
7. J. Braithwaite, H. Charlesworth, P. Reddy & L. Dunn (2010) *Reconciliation and Commitment: Sequencing Peace in Bougainville*. Canberra: ANU E Press.
8. G. Dukes, J. Braithwaite, J.P. Moloney (2014) *Pharmaceuticals, Corporate Crime and Public Health*. Cheltenham: Edward Elgar.

1. It is a great honor for me to talk to you professor Braithwaite. I really appreciate you for taking the time to interview. There are always some questions about restorative justice. I would like to ask some of those questions.

2. On your opinion, as a prominent scholar who has thought and worked a lot about restorative justice, what is the most important principle or value that we should consider in the restorative justice process?

۳. منظور کتاب «Restorative justice and responsive regulation, Oxford university press, (2002) Braithwaite, John» است که متن آن به طور کامل در نشانی اینترنتی ارائه شده در دسترس است. نویسنده در این کتاب، در قسمت‌های مختلف به موضوع «التیام‌بخشی» اشاره کرده است. از جمله در صفحه ۱۱ با اشاره به تعریف تونی مارشال از عدالت ترمیمی، بیان می‌دارد مهم‌ترین محدودیت تعریف نویسنده اخیر آن است که ارزش‌های مهم و اصلی عدالت ترمیمی را تعریف نمی‌کند. این ارزش‌ها عبارتند از التیام‌بخشی در مقابل آسیب زدن، آموزش اخلاقی، مشارکت اجتماعی و مراقبت اجتماعی، مکالمه احترام آمیز، بخشایش، مسؤولیت، عذرخواهی و جبران خسارت کردن. در جای دیگر (ص ۲۴۵) نویسنده از التیام احساسی برد برد صحبت می‌کند و با اشاره به پژوهش هدر استرنگ (۲۰۰۰) بیان می‌دارد از نظر استرنگ، برد - برد برای بزه‌دیده و بزه‌کار در فرآیندهای ترمیمی، چندین برابر بیشتر از مراجعه به دادگاه رخ می‌دهد و التیام احساسی برد - برد برای بزه‌دیده و بزه‌کار بدین معناست که این دو پس از وقوع بزه، التیام عاطفی یا احساسی بیشتری دریافت می‌کنند. خلاصه آنکه عدالت ترمیمی بزه‌دیده، بزه‌کار و جامعه را ترمیم می‌کند. این موضوع مربوط به این ایده است که از آنجایی که جرم، آسیب می‌زند، عدالت باید آن را التیام بخشد.

4. While I argue for many in my 2002 book, perhaps "healing" is the most important: <http://johnbraithwaite.com/restorative-justice/>

5. There are always some challenges about using restorative justice methods in serious crimes such as murder or rape. How can we solve those challenges?

6. Big question. But I do not consider myself an expert on that literature. Best for you to do your own literature search on that.

۷. پروفسور برایت ویت در مقالات متعددی به وضعیت عدالت ترمیمی در ایران اشاره نموده است، از جمله:

- John Braithwaite (2017) *Hybrid politics for justice: the Silk Road of restorative justice II*, *Restorative Justice*, 28-7, 5:1.

- Braithwaite, J., & Zhang, Y. (2017). *Persia to China: the Silk Road of Restorative Justice I*. *Asian Journal of Criminology*, 1(12).

جبران خسارتی را که در خصوص جرم، بیش از حد به نظر می‌رسد، تحمیل نکنند.^{۱۱}

پرسش - به عنوان آخرین سؤال، آینده عدالت ترمیمی به طور کلی و آینده عدالت ترمیمی در ایران به طور خاص را چگونه ارزیابی می‌کنید؟^{۱۲}

پاسخ - از اینکه اکنون عدالت ترمیمی ردپایی در همه کشورها دارد قدری شگفت‌زده هستم. این امر من را شگفت‌زده می‌کند که چگونه عدالت ترمیمی به مدارس آمریکا راه پیدا کرده و در چین در حال گسترش است؛ اما در همه کشورها از جمله ایران، عدالت ترمیمی جریان غالب نبوده، بلکه یک گزینه حداقلی و یک جایگزین موردی است.^{۱۳}

پرسش - همواره چالش‌هایی در خصوص استفاده از عدالت ترمیمی در جرایم شدیدی مانند قتل یا تجاوز وجود داشته است. چگونه می‌توان این چالش‌ها را حل کرد؟^{۱۴}

پاسخ - سؤال مهمی است، اما من خودم را در این موضوع و ادبیات آن متخصص نمی‌دانم. شما می‌توانید به ادبیات موجود در این خصوص مراجعه کنید.^{۱۵}

پرسش - مایلم تعدادی سؤال هم در خصوص وضعیت ایران بپرسم. من سخنرانی‌های شما را در ایران شنیدم که در آن‌ها شما به ایران به عنوان «سرزمین ایده‌های ترمیمی» اشاره کرده‌اید. با توجه به دانش شما در خصوص عدالت ترمیمی در ایران،^{۱۶} مایلم نظر شما را در خصوص عدالت ترمیمی و سازوکارهای آن در ایران بدانم.^{۱۷}

پاسخ - من تحت تأثیر اصل ترمیمی اسلامی در پرونده‌های آسیب‌شکلی قرار گرفتم؛ جایی که نظام عدالت در وهله نخست نیازها و جبران خسارت بزه‌دیده را در نظر می‌گیرد. تأکید زیاد بر بخشایش نیز، موضوع مهم دیگری است که در خاطر دارم.^{۱۸}

پرسش - قانون آیین دادرسی کیفری ایران، میانجیگری را به عنوان یکی از اشکال عدالت ترمیمی در برخی جرایم کم‌اهمیت و زیر نظر قوه قضاییه به رسمیت شناخته است. مایلم نظر شما در خصوص نظارت قوه قضاییه بر فرآیند عدالت ترمیمی را بدانم؟^{۱۹}

پاسخ - نظارت قوه قضاییه مهم است. برای مثال برای تضمین این امر که عدالت ترمیمی، هر نوع مجازات یا

8. I would like to ask some questions about the Iranian situation. I have heard you in your conferences in Iran and because you referred to Iran as “restorative justice ideas land” at that conferences and in regard to your knowledge about restorative justice in Iran, I would like to know your opinion about restorative justice and it’s mechanisms in our country.

9. I was impressed about the restorative Islamic principle in corporate harm cases where the justice system considers the needs and compensation for the victim first. The high emphasis on forgiveness was I think the other important thing I had in mind.

10. Iranian Criminal Procedure Code established mediation as a form of restorative justice in some minor crimes under the supervision of judiciary. I would like to ask, what do you think about the supervision of judiciary in the process of restorative justice?

11. Supervision of judiciary is important, for example to ensure RJ does not impose any punishment or compensation that is too excessive for the crime.

12. As the last question, how do you see the future of restorative justice as a whole and in Iran in particular?

13. I am a little surprised that RJ has a foothold in all countries now. I am surprised at how RJ has taken off in schools in the United States and at the growth in China. But actually in most countries, including of course Iran, RJ is not the mainstream but only a minority option, an occasional alternative.

گزارش

در راستای همایش ملی مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم پژوهشکده امور اقتصادی و مرکز اطلاعات مالی با همکاری مرکز تحقیقات و کرسی حقوق بشر، صلح و دموکراسی دانشگاه شهید بهشتی برگزار می‌کنند:

پیش‌نشست اول: ارزیابی نظام تقنینی ایران در خصوص جرایم پولشویی و تأمین مالی تروریسم

با حضور:

میزگرد اول:

- حسین میرمحمدصادقی
- محمدجواد توکلی
- هادی خانی
- محسن احمدی
- باقر شاملو
- عارف خلیلی باجی

میزگرد دوم:

- احمدعلی ثالث مؤید
- سینا رستمی
- امیرحسین نیازپور
- زینب ملکوتی‌خواه

دبیر علمی:

- زینب ملکوتی‌خواه

سه شنبه
۲۰ دی ماه ۱۴۰۱
ساعت: ۱۳:۳۰ الی ۱۸

محل نشست:
تالار سلام، مرکز تحقیقات و کرسی حقوق بشر،
صلح و دموکراسی پونکو در دانشگاه شهید بهشتی

«»»» تنظیم‌کننده: امیرعلی مرآتی دانشجوی کارشناسی حقوق دانشگاه علم و فرهنگ

مقدمه

سخنرانان مقدماتی جلسه، به ترتیب آقایان دکتر میرمحمدصادقی، خانی، دکتر توکلی و آقای بی بودند.

– دکتر میرمحمدصادقی: پولشویی چیزی را پاک نمی‌کند، بلکه وانمود می‌کند که منشأ عواید، سالم است.

در مورد مبارزه با پولشویی، علاوه بر اینکه مبارزه با خود آن

«پژوهشکده امور اقتصادی و مرکز اطلاعات مالی» با همکاری «مرکز تحقیقات و کرسی حقوق بشر، صلح و دموکراسی دانشگاه شهید بهشتی» در تاریخ ۲۰ دی ماه سال ۱۴۰۱ پیش‌نشست نخست همایش «ارزیابی نظام تقنینی ایران در خصوص جرایم پولشویی و تأمین مالی تروریسم» را با یک بحث مقدماتی و دو میزگرد، یکی در خصوص جرم پولشویی و دیگری در خصوص تأمین مالی تروریسم برگزار نمود.

زیرزمینی در آن سهم به سزایی دارد، شفافیت اطلاعاتی پایین است و در پی آن، رصد و پیگیری جرایم به گونه‌ای در بین فرآیندها مخفی می‌شود و پولشویی پدیدار می‌گردد. پولشویی در واقع نوعی مخفی‌کاری جرم است برای از بین بردن رد فساد اقتصادی.

بحث دیگر، «حد و مرز محرمانگی داده» است. این سؤال مطرح است که چگونه باید هم شفافیت داشته باشیم و هم محرمانگی سازمان‌ها و اشخاص را زیر پا نگذاریم؟ ما متأسفانه در فضای مسائل حقوقی مربوط به این مسأله عقب هستیم. در مباحث مالی، ساختارها بسیار گسسته است و تکثر اطلاعات بالاست. این در حالی است که در سایر جوامع، این گسستگی در این سطح مشاهده نمی‌شود. علاوه بر آن، سیستم‌های اطلاعاتی ما بسیار کند است و این مسأله سبب کاهش شفافیت اطلاعات می‌شود.

– آقای آقای: بحث اثبات جرم، از عهده مرکز اطلاعات مالی بیرون است.

ما در عمل کردن به قانون مبارزه با پولشویی، با چالش‌هایی مواجه هستیم که نیازمند همکاری و بررسی است.

مورد اول بحث ابهام در قانون است. برای مثال، سؤال این است که مشمولین مواد ۵ و ۶ این قانون چه اشخاصی هستند. مرکز اطلاعات مالی در هر صورت تلاشش بر این بوده است که در ماده ۷ قدری از این ابهام بزدايد.

مورد دوم، بحث مرکز است. مرکز اطلاعات مالی یک مرجع اداری است که وظیفه دارد به بررسی میزان ظن، در گزارشات که به مرکز ارسال گردیده بپردازد. ولی بحث اثبات جرم، در آیین‌نامه با مقام قضایی است. هر چند در مرکز هم ضابط وجود دارد، ولی در بحث اثبات جرم، از آنجایی که مبحثی است که نیازمند بررسی‌های حقوقی است، مرکز به طور صحیح از عهده این امر بر نمی‌آید.

مورد سوم، محدود بودن نیرو و بازوهای اجرایی است. در واقع گزارشات که این افراد، یعنی بازوهای اجرایی تهیه می‌کنند، در وهله اول بایگانی می‌شوند. در صورت تشدید جرم، نیاز است که گزارشات به مرجع قضایی ارسال شوند. ولی با وجود ارسال پرونده‌های بسیار به مرجع قضایی، محکومیت‌ها انگشت شمارند.

سخنرانان میزگرد نخست (ارزیابی نظام تقنینی ایران در خصوص جرم پولشویی) به ترتیب آقایان دکتر شاملو، احمدی، دکتر خلیلی پاچی بودند.

– دکتر شاملو: جرم، صرفاً عمل انتزاعی یک مجرم نیست، بلکه نتیجه یک فرآیند بسیار پیچیده و چند وجهی است.

اقتصاد و جرایم اقتصادی از پدیده‌هایی هستند که در قرن اخیر از یک سو جوامع بشری را به هم نزدیک و مفهوم روابط بین‌الملل را ایجاد کرده‌اند و از سوی دیگر، پس از اینکه اقتصاد وارد جوامع شد، جرم اقتصادی هم ایجاد شد. به

به عنوان یک جرم مطرح است، باید توجه شود که بهترین راه مبارزه، پیشگیری از جرم می‌باشد. امروزه رشد جرم در دنیا بیش از پنج درصد است. یعنی رشد جرایم بیش از رشد جمعیت و بیش از رشد اقتصادی بسیاری از جوامع است. در بسیاری از کشورها اکثر جرایم، جرایمی هستند که یا مستقیماً جرایم مالی هستند و یا جرایمی هستند که عواید مالی به دنبال دارند. طبعاً برای مجرم ضروریست که برای اینکه بتواند از این عواید استفاده کند، برچسب ناسالم و مجرمانه بودن را از آن بردارد. به همین جهت مجرمین نهایت تلاش و هزینه را انجام می‌دهند تا این برچسب مجرمانه برداشته شود و از این جهت است که پول‌شویی گسترش یافته است. بنابراین با توجه به رشد جرم و این مسأله که اکثر جرایم ابعاد مالی دارند، بسیار مهم است که نگذاریم مجرمین به تطهیر این عواید برسند، هر چند بهتر آن است که از به کار بردن لفظ تطهیر پرهیز کرده و از لفظ پاک‌نمایی استفاده شود، زیرا پولشویی عواید را پاک نمی‌کند بلکه وانمود می‌کند منشأ عواید سالم است؛ در حالی که منشأ واقعی این عواید، مجرمانه است.

– آقای خانجانی: ما نمی‌توانیم فساد را در جامعه بیابیم که به نحوی، با فساد اقتصادی ارتباط نداشته باشد.

کشور ما همواره در معرض یک سری سوءذهنیت‌ها و اتهامات در زمینه پولشویی و تأمین مالی تروریسم بوده است. شاید یکی از مهم‌ترین دلایل این است که مجموعه اقداماتی که در کشور انجام می‌دهیم، درست فضا سازی و تفهیم نشده است. در واقع می‌توان گفت ما موفق عمل نکرده‌ایم. ما نمی‌توانیم فساد را در جامعه پیدا کنیم که به نحوی با فساد اقتصادی ارتباط نداشته باشد. هر جا فساد اقتصادی با هدف رسیدن به یک سری منافع نامشروع شکل می‌گیرد مجرمان، عمل پولشویی را به منظور تطهیر عواید به دست آمده انجام می‌دهند. روش‌های پولشویی مرتب در حال نوسازی است. پس روش‌های مبارزه با آن هم باید مرتب به روز گردد. تضمینی نیست که فرآیندی که امروز موفقیت‌آمیز بوده، فردا نیز کارآمد باشد. پس ضرورت مشارکت جدی‌تر محافل و دانشگاهیان و نخبگان درک می‌شود تا این مبارزات به صورت بهتر و علمی‌تر انجام شود.

– دکتر توکلجانی: پولشویی در واقع نوعی مخفی‌کاری جرم برای از بین بردن رد فساد اقتصادی است.

در دهه‌های اخیر و با مطرح شدن امپریالیسم اقتصادی، مطالعات بین‌رشته‌ای میان حقوق و اقتصاد شکل گرفته است که در این فضا برای تحلیل مسائلی همچون جرم، از ادبیات اقتصادی استفاده می‌شود. مجرمین اقتصادی با ملاحظه هزینه نهایی پایین جرم، به سمت آن گرایش یافته و از منافع اقتصادی آن استفاده می‌کنند. در بحث پولشویی این مسأله مطرح می‌شود که بایستی با پایبند بودن به قوانین و کمک از دستورالعمل‌ها، هزینه‌های جرم را افزایش داد.

یکی از بحث‌های مطرح در این حوزه، بحث «شفافیت اطلاعات و داده» است. متأسفانه در فضای اقتصادی کشور ما که اقتصاد

مرتکب برای استفاده و بهره‌مندی از عواید جرم منشأ، باید از تکنیک‌های پولشویی استفاده کند تا آن عواید را مشروع نشان دهد. یکی از این تکنیک‌ها از بین بردن امکان سنجیدن مال از طریق ثبت نکردن آنها است. البته مطابق تبصره ۲ ماده ۲ ارائه اسناد مثبت برای همه میزان از ارزش اموال ضروری است. لیکن در مورد اموال بیش از یک میلیارد تومان، بر اساس سال پایه و معادل افزایش یافته آن بر اساس نرخ تورم برای سال‌های بعد، علاوه بر آنکه باید اسناد مثبت ارائه کنند، اگر مکلف باشد که در سامانه‌ای آن را ثبت کنند، باید این کار را انجام بدهند.

بنابراین، لازم است که شاخص‌های عملیات مشروع ایجاد شود، به این شکل که در یک فرآیند رصد همه جانبه، اشخاص مشمول ظن متأخم به یقین شناسایی شوند که چنین فردی احتمالاً رفتار سوء جرایمی دارد. سپس رفتار این شخص به مرکز اطلاعات مالی گزارش شود و در آنجا از طریق سامانه، رفتار مشکوک این شخص با سایر رفتارهای مالی او تطبیق داده شود.

دکتر خلیلی یاجی: امکان معکوس شدن بار اثبات، باید در چارچوب قوانین و مقررات وجود داشته باشد. یکی از اجزای نظام مبارزه با پولشویی، ایجاد تحول در ادله اثبات است.

تحول ادله اثبات بدین معنا که باید شرایط معکوس شدن بار اثبات فراهم شود که اگر ادعا کنیم اموال شخصی ناشی از جرم است، نظام‌های حقوقی داخلی این را بپذیرند که بار اثبات این ادعا به دوش شخص مظنون بیفتد.

به طور کلی از ماده ۴ قانون آیین دادرسی کیفری، اصل برائت و اصل ۳۷ قانون اساسی بر می‌آید که این مدعی‌العموم است که باید ادله اثبات را ابراز کند. مدعی‌العموم برای اثبات جرم باید سه مورد را مدنظر قرار دهد: عنصر مادی جرم، اثبات مجرمانه بودن منشأ یک مال و عنصر روانی جرم. به موجب تبصره ۱ ماده ۲ قانون مبارزه با پولشویی (۱۳۹۷) می‌توان گفت بار حقوقی در نظام حقوقی ما هم، به شرط وجود معیار ظن نزدیک به علم، معکوس شده است. البته کارکرد تبصره به این صورت است که از سه مورد ذکر شده، همچنان موارد اول و سوم بر عهده مقام تعقیب است. اما در رابطه با مورد دوم، یعنی اثبات مجرمانه بودن درآمدها و عواید، در صورت وجود شرایط تبصره ۱، این مورد، یعنی اثبات مشروعیت مال، به عهده خود متصرف قرار می‌گیرد.

سخنرانان میزگرد دوم (ارزیابی نظام تقنینی ایران در خصوص جرم تأمین مالی تروریسم) به ترتیب آقایان دکتر نیازپور، دکتر ثالث مؤید و رستمی بودند.

دکتر نیازپور: هنگامی که ما نهادهای سازمان اطلاعات سپاه و وزارت اطلاعات را برای مبارزه با جرایم اقتصادی متعهد می‌کنیم، نیروی این سازمان‌ها را که باید در راستای تأمین امنیت ملی

همین جهت ساختاری که اکثر نظام‌های حقوقی پیش‌بینی کرده بودند، دیگر در خصوص برخی جرایم پاسخگو نبود و جرایمی پیش می‌آمد که در دسته‌های سابق نمی‌گنجید. در واقع در مقابل جرایمی سنتی، جرایمی شکل گرفته بودند که اصطلاحاً به آن‌ها جرایم یقه‌سفیدی، جرایم فسفری و یا جرایم فضای مجازی می‌گویند.

پولشویی یکی از این جرایم است. اولین قانون مربوطه ما در سال ۱۳۸۶ تصویب شد که در این قانون، یک نگاه سنتی در جریان بود که می‌گفت در همه اعمال، اصل بر این است که اعمال و نیات انسان درست است. اما پذیرش این امر در صحنه اجتماعی ممکن نبود. از طرفی مجازاتی که پیش‌بینی شده بود، ربع جرم ارتكابی و منافع تحصیل شده توسط مجرمین بود. مشخصاً این نگاه یک نگاه غیرعلمی بود. خوش‌بختانه قانون مصوب سال ۱۳۹۷ دایره را وسیع نموده است. با این حال تشکیل کمیته رصد برای رعایت حقوق مردم، ضروری است.

باید پذیرفت که جرم، صرفاً عمل انتزاعی یک مجرم یا مرتکب نیست، بلکه نتیجه یک فرآیند بسیار پیچیده و چند وجهی است. منتهی اکثر جوامع حقوقی به ریشه‌ها و علل وقوع جرم توجه نمی‌کنند و تنها مجازات را که یک رفتار واکنشی است اعمال می‌کنند. جرم پولشویی نیز نتیجه یک فرآیند سیستمی است و مبارزه با آن نیازمند بررسی‌های عمیق تر و سیستمی می‌باشد.

پس همچنان که در فرآیند جرم و جرم‌انگاری تحول ایجاد شد، باید در فرآیند قانون‌گذاری نیز تحول صورت گیرد. قانون‌گذاری جدید باید قانون‌گذاری آیین‌نامه‌محور باشد و نه بر اساس مصوبات عده‌ای به دور از بطن جامعه. این قانون‌گذاری باید در هیأت و کمیته‌ای از دانشگاهیان و مجریان و مجلس صورت گیرد و هر دو سال یک‌بار مجدداً بازبینی شود. به همین جهت پیشنهاد بنده ایجاد کمیته رصد به شکل آیین‌نامه‌محور در جهت مبارزه با پولشویی است. همچنین آیین‌نامه‌ای در خصوص انتصابات باید نگارش شود تا پولشویی‌های کلان از طریق ضعف رؤسا پیش نیاید.

آقای احمدی: مطابق تبصره ۲ ماده ۲ قانون مبارزه با پولشویی، همین که شخص نتواند ثابت کند که اموالش مشروع است، کفایت می‌کند تا ایشان را مجرم بشناسیم.

تبصره ۲ ماده ۲ قانون مبارزه با پولشویی، عدم توانایی اشخاص در اثبات اینکه اموالشان از طریق مشروع به دست آمده را قابل مجازات دانسته است. در اینجا بحث مشروع بودن مال مطرح است و نه اثبات نامشروع بودن. همین که شخص نتواند ثابت کند اموال مشروع است کفایت می‌کند تا ایشان را مجرم بشناسیم. بنابراین در شرایطی که مشروعیت مال را نمی‌توان ثابت کرد و ثابت شده است که این مال از طرق قانونی دیگر مانند ارث نیز به دست نیامده است، همچنین علم عرفی و ظن متأخم به یقین وجود دارد که این مال از طریق نامشروع به دست آمده، می‌توان تبصره ۲ ماده ۲ را به کار بست.

باشد، صرف رسیدگی به این جرایم می‌کنیم. اهمیت فوق‌العاده جرایم پولشویی و تأمین مالی تروریسم به این جهت است که این رفتارها بر اساس تحلیل‌های جرم‌شناسانه، همواره زیرساخت یک رفتار مجرمانه و حشمتناک تحت عنوان تروریسم هستند. دسته‌ای از رفتارهای مجرمانه فراتر از نظم عمومی، امنیت جامعه را به چالش می‌کشند. امنیت ملی یعنی وجود مصونیت مطلق یا نسبی در برابر تهدیدهای بنیادی نسبت به دولت و ملت و نسبت به یک کشور. بنابراین رفتارهای مجرمانه‌ای مثل پولشویی، تروریسم و تأمین مالی آن، نه تنها برهم زننده نظم عمومی هستند، بلکه فراتر از آن، به چالش‌کننده امنیت ملی نیز محسوب می‌شوند.

برای ارتکاب جرایم تروریستی، ابزارهای متعددی مانند ابزارهای تسلیحاتی (سلاح و بمب) و ابزارهای مالی نیاز است. مطالعات جرم‌شناسانه به این نتیجه رسیده‌اند که رفتارهای زیرساخت یا زمینه‌ساز دسته‌ای از رفتارهای مجرمانه، باید جرم‌انگاری شوند (پیش‌گیری از جرایم مانع) که هدف آن پرهزینه کردن از ارتکاب جرم اصلی یا جرم بنیادی، دشوارسازی آن و برهم زدن فرآیند و معادله هزینه و فایده این رفتارهای مجرمانه است.

مهم‌ترین معیار برای جرم‌شناختن تأمین مالی تروریسم، معیار پالایش است. در این معیار، به ضرورت این مسأله پی می‌بریم که نه تنها این رفتار جرم است، بلکه واکنش‌های سخت‌گیرانه‌ای نسبت به آن باید صورت گیرد. در این معیار، سه صافی (فیلتر)، برای جرم‌انگاری رفتار ارائه شده است.

صافی اول به این می‌پردازد که آیا رفتار مزبور، به جامعه، ارزش‌های اخلاقی و افراد لطمه وارد می‌کند؟ پاسخ در رابطه با جرم تأمین مالی تروریسم مثبت است. این جرم، غیراخلاقی است زیرا بایسته‌ای برای جرم سنگین‌تر تروریسم است و صدمه‌زننده و خشونت‌بار است زیرا به صورت گسترده در جامعه رعب و وحشت ایجاد می‌کند.

صافی دوم این مسأله را مورد توجه قرار می‌دهد که آیا تأمین مالی تروریسم می‌تواند از طریقی غیر از سازوکارهای جزایی مهار و کنترل شود؟ پاسخ آن است که اتفاقاً یکی از راه‌ها برای مهار این پدیده، متصل شدن به سازوکارهای قضایی و جرم‌انگاشتن این پدیده است.

صافی سوم، به این بحث می‌پردازد که واقعیت‌ها چه پیامی به ما می‌دهند؟ واقعیت‌ها نشان می‌دهند که باید این رفتار را جرم شناخت زیرا با جرم‌انگاری و پیش‌بینی مجازات‌های متناسب با ذات این رفتار، می‌توان بازدارندگی ایجاد کرد.

پس از بررسی پدیده مجرمانه مزبور، به این مسأله می‌پردازیم که مرتکبان این جرم چه شرایط و ویژگی‌های جرم‌شناختی دارند؟ اصولاً جرم تأمین مالی تروریسم از دو دسته مجرم تشکیل شده است: یک دسته بزهکاران راهور هستند که برنامه‌ریز و طراح‌اند و دسته دوم، بزهکاران مطیع هستند که بر اساس برنامه‌های چیده شده اقدام می‌کنند.

از درپچه جرم‌شناختی، این دسته مجرمان معمولاً برای گرویدن به این سمت و تأمین منابع تروریستی توجیهاتی دارند. مثلاً توجیهات ایدئولوژیک. یکی دیگر از توجیهات ممکن است فرافکنی یا انکار مسؤولیت باشد. مثلاً اینکه من برای

تروریستی به عنوان ضابط رفتار کنند و حالت پیش‌گیرانه داشته باشند. ولی در مورد سایر موارد مانند اختلاس یا پولشویی و رانت‌خواری ضرورتی ندارد که این نهادها درگیر شوند. وقتی این نهادها را در این زمینه‌ها متعهد کردیم، نیروی این سازمان‌ها را که باید صرفاً در راستای امنیت ملی باشد، صرف رسیدگی به جرم‌های اقتصادی می‌کنیم که این موارد توسط پلیس هم می‌توانند پیگیری شوند. در این زمینه تشکیل کارگروه قوه قضاییه در قانون پیش‌بینی شده است. اما در رابطه با کارگروه پیش‌گیری، در قانون چیزی ذکر نشده است، هرچند منع قانونی برای تشکیل آن وجود ندارد.

به استناد ماده ۷ مکرر، یک مرجع از اقدام‌های پیش‌گیرانه باید از طریق شورای عالی پیشگیری از جرم تشکیل شود. از سال ۱۳۹۴ که قانون پیشگیری از وقوع جرم تصویب شد، تکلیف شده است که در هر فصل، حداقل یک جلسه شورا باید تشکیل شود اما تاکنون از بیست و چهار جلسه، تنها چهار جلسه تشکیل شده است. ماده ۷ مکرر هم‌چنین تصریح کرده سیاست‌های پیشگیرانه مرکز اطلاعات مالی باید به شورای عالی رفته و در آنجا تصویب شود. لازم است که در کنار قضاوت و ضابط‌ها، نیروهای علمی از دانشجویان و وکلای نیز آموزش داده شوند.

دکتر ثالث مؤید: مهم‌ترین فعالیت FATF تاکنون، انتشار توصیه‌نامه‌های مشتمل بر ۴۰ توصیه برای مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم به صورت استاندارد بین‌المللی است.

FATF سازمانی است که در سال ۱۹۸۹ با هفت عضو ایجاد شد. این سازمان خود را دیده‌بان جهانی پولشویی و تأمین مالی تروریسم معرفی می‌کند، اما فعالیت خود را محدود به مبارزه با این دو مورد نکرده است. اکنون بیش از ۲۰۰ کشور، سازمان و نهاد بین‌المللی به عنوان اعضای منطقه‌ای FATF شناخته می‌شوند.

مهم‌ترین فعالیت FATF تاکنون، انتشار توصیه‌نامه‌ای شامل ۴۰ توصیه برای مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم به صورت استاندارد بین‌المللی است. کار دیگر FATF رصد کشورهای مختلف است تا اگر نقاط ضعفی در سطح مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم وجود داشته باشد، با استفاده از اقدامات مقابله‌ای مبارزه‌ای، آن کشور را متقاعد کند که اقدامات مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم را رعایت کند.

شروع تعامل ایران با سازمان FATF به گزارشی که صندوق بین‌المللی پول در سال ۲۰۰۶ در خصوص ایران منتشر کرد باز می‌گردد. این گزارش مربوط به وضعیت اقتصادی ایران و نحوه تعاملات ارزی آن بود که در قسمتی از گزارش به بحث پولشویی و تأمین مالی تروریسم می‌پرداخت. در گزارش، هفت نقص مهم سیستمی در خصوص پولشویی و تأمین مالی تروریسم در ایران بیان شده که شامل ۴ نقص مربوط به پولشویی و ۳ نقص مربوط به تأمین مالی تروریسم بود: ۱-

خودم این کار را انجام نمی‌دهم، بلکه برای فرمایش فلان فرد دست به این اقدام می‌زنم. توسل به اصل وفاداری نیز از دیگر توجیهات مطرح در این زمینه است: ترجیح منافع سوء گروه کوچکتر (مثل داعش) به منافع خیر گروه بزرگتر (یک منطقه از خاورمیانه). یکی از مهم‌ترین نظریه‌های دیگر، مسأله حسابگری جزایی است؛ برای این اقدامات مجرمانه، هزینه‌ها و فایده‌هایی وجود دارد. شاید این دسته از مجرمین به این دلیل در راستای این رفتارهای مجرمانه گام بر می‌دارند که هزینه را کمتر از منفعت به دست آمده می‌بینند که این منفعت، می‌تواند مالی، ایدئولوژیک و یا موارد دیگر باشد. بررسی خصیصه‌های جرم‌شناختی بزه‌دیدگان این رفتار مجرمانه نیز مطرح است. قربانیان تأمین مالی تروریسم، شهروندانی در سطح گسترده و غیرمقصر هستند. برای مثال فرد از خیابان رد می‌شود و در اثر بمب‌گذاری جاننش را از دست می‌دهد.

قانون‌گذار ما با وجود چنین تحلیل‌هایی، چه سیاستی برای پیشگیری در این زمینه پیش‌بینی کرده است؟ در پیشگیری از هر جرمی از جمله جرم تأمین مالی تروریسم، دو مسأله سپری شدن درست فرآیند پیش‌گیری و مورد توجه قرار دادن اصول ده‌گانه حاکم بر پیشگیری به هنگام سیاست‌گذاری‌های پیش‌گیرانه را باید مدنظر قرار داد: از جمله مهم‌ترین این اصول، اصل همه‌جانبه بودن پیشگیری از جرم یا به عبارت دیگر، حضور همه‌جانبه حاکمیت در فرآیند پیش‌گیری از جرم است. در مواد ۳ و ۴ قانون مبارزه با پولشویی اشاره شده که وزارت اقتصاد و نهادهایی مثل سازمان اطلاعات سپاه و سازمان بازرسی کل کشور باید نقش داشته باشند و شورایی را در این زمینه تشکیل دهند. پرسش این است که آیا برای مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم حضور این نهادها کافی است؟ اصل مهم دیگر، اصل جامع بودن سیاست‌های پیش‌گیرانه است. ساده‌ترین انتقاد در این زمینه این است که در میان اعضای شورای پولشویی، سازمان‌های مردم‌نهاد جایگاهی ندارند.

ماهیت شیوه‌های پیش‌گیرانه بر دو نوع است: پیش‌گیری اجتماعی و پیش‌گیری وضعی. سازوکارها و روش‌های پیشگیری وضعی در قانون و آیین‌نامه یا دستورالعمل‌هایی که بانک‌ها یا نهادهایی از این قبیل دارند، مورد توجه قرار گرفته است. اما به نظر می‌رسد در زمینه پیشگیری از پولشویی و تأمین مالی تروریسم، از پیش‌گیری فردمدارانه و اجتماعی غفلت کرده‌ایم. برای مثال در مواد ۱۴۳ و ۱۴۵ آیین‌نامه‌ای که در سال ۱۳۹۷ اصلاح شد، اشاره شده است که باید به جامعه آموزش‌های مربوطه داده شود. اما ما چقدر به جامعه آگاهی داده‌ایم؟

مسأله آخر ماده ۷ مکرر قانون است که به مرکز اطلاعات مالی اشاره می‌کند. سؤال مطرح آن است که واقعاً ضرورتی دارد که ما برای مهار جرم‌های اقتصادی، سازمان اطلاعات سپاه و وزارت اطلاعات را درگیر کنیم؟ قوانین مؤسس این نهادها، بیان می‌کند آن‌ها برای تأمین امنیت ملی در سطح منطقه و برون‌مرزی ایجاد شده‌اند و باید در مسأله جاسوسی و عملیات

عدم جرم‌انگاری پولشویی، ۲- مشخص نبودن اشخاص متعهد به اجرای الزامات مبارزه با پولشویی، ۳- عدم تشکیل مرکز اطلاعات مالی در آن سال‌ها، ۴- عدم کفایت مقررات مبارزه با پولشویی در پیش‌نویسی که در سال ۱۳۸۵ آماده شده بود، ۵- عدم وجود چارچوب قانونی برای توقیف دارایی تروریسم‌ها، ۶- عدم وجود چارچوب قانونی برای نظارت بر حواله‌های پول و ارزش آن، جابه‌جایی پول و نقد و انتقال الکترونیکی و ۷- عدم وجود هیچ الزامی برای ارسال گزارش عملیات مشکوک به مرکز اطلاعات مالی تا آن زمان.

در سال ۲۰۰۷ درخواست برطرف کردن نواقص از ایران را داشت اما ایران تا سال ۲۰۰۹ نسبت به گزارشات FATF بی‌توجه بود. در این زمان تنها قانون مبارزه با پولشویی و آیین‌نامه اجرایی آن تصویب شده بود و ما همچنان قانونی مبنی بر تأمین مالی تروریسم نداشتیم. در نتیجه FATF تصمیم گرفت اقدامات مقابله‌ای را علیه ایران اعمال کند. تا سال ۲۰۱۶ اقدامات راجع به ایران در حال اجراء بودند. در سال ۲۰۱۶ (۱۳۹۵) قانون مبارزه با تأمین مالی تروریسم در ایران تصویب شد. FATF از ایران خواست نواقص قانونی که در این دو قانون وجود دارد را برطرف کند. این نواقص در ۱۰ محور پیاده شد: بازدارنده نبودن مجازات‌های تعیین شده، بحث نواقص جرم‌انگاری تأمین مالی تروریسم، داشتن قوانین مؤثر و کارآمد در زمینه مصادره اموال و اقدامات موقت، وجود فرآیندهای قانونی برای توقیف دارایی تروریست‌ها، داشتن قوانین و مقررات کارآمد در خصوص شناسایی مشتری، ایجاد مرکز اطلاعات مالی با اختیارات قانونی مورد نیاز، وجود زمینه‌های کافی برای همکاری‌های بین‌المللی، وجود قوانین و مقررات و رویه‌های اجرایی مؤثر در خصوص حواله پول و ارزش آن، وجود قوانین و مقررات و رویه‌های اجرایی مؤثر در خصوص نقل و انتقال الکترونیکی وجوه و داشتن مقررات مؤثر و کارآمد در خصوص حمل و نقل پول نقد.

اقدامات مقابله‌ای در خصوص ایران در سال ۲۰۱۶ به حالت معلق در آمد. ایران پس از ۱۲ ماه مهلتی که برای اجرای این ۱۰ محور در نظر گرفته بودند، فقط اقدام شماره ۱۰ را انجام داد و ۹ سرفصل دیگر مورد پذیرش تیم ارزیابی FATF قرار نگرفت. لذا از سال ۲۰۱۷ تا ۲۰۲۰ به ایران فرصت داده شد تا ۹ محور دیگر را اصلاح نماید. در سال ۲۰۲۰ قانون اصلاح مبارزه با پولشویی و قانون اصلاح مبارزه با تأمین مالی تروریسم تصویب شد. سازمان FATF بعدها بیانیه مفصلی ارائه کرد که ایران از ۱۰ اقدام تعیینی، تنها ۴ اقدام را انجام داده‌است.

– آقای سینا رستمی: جرم‌انگاری تأمین مالی تروریسم در قانون ما، نسبت به سطح جهانی مزیت دارد.

با بررسی اسناد فراملی و بین‌المللی راجع به جرم تأمین مالی تروریسم، در می‌یابیم که این جرم دارای دو جریان بزرگ است: نخست، جرم تأمین مالی عمل تروریستی و دوم، جرم تأمین مالی سازمان‌های تروریستی و تروریست‌های انفرادی.

مبنای جرم‌انگاری تأمین مالی عمل تروریستی، ماده ۲ کنوانسیون مبارزه با تأمین مالی تروریسم (۱۹۹۹) است که کشورهای عضو را ملزم به جرم‌انگاری تأمین مالی عمل تروریستی کرده است. کارگروه ویژه اقدام مالی نیز در توصیه شماره پنج خود تأکید کرده یکی از معیارهای مقابله با تأمین مالی تروریسم، جرم‌انگاری تأمین مالی عمل تروریستی است. صرف‌نظر از تحقق جرم تروریستی، کسی که به قصد ارتکاب جرم مهیا شود نیز مورد جرم‌انگاری قرار گرفته است. در رابطه با بعد دیگر این جریان، در قطعنامه ۱۳۷۳ شورای امنیت سازمان ملل متحد به کشورها توصیه گردیده نسبت به جرم‌انگاری تأمین مالی سازمان‌های تروریستی و تروریست‌های انفرادی اقدام کنند.

ما در قانون سال ۱۳۹۴، از حیث جرم‌انگاری دارای مشکل بودیم زیرا تنها نسبت به تأمین مالی عمل تروریستی جرم‌انگاری صورت گرفته بود و سخنی از جرم‌انگاری تأمین مالی سازمان‌های تروریستی و تروریست‌های انفرادی مطرح نبود. این مسأله در اصلاحات سال ۱۳۹۷ لحاظ شد. بنابراین ما هر چند به کنوانسیون اف.ای.تی.اف. (FATF) نپیوسته‌ایم، از لحاظ جرم‌انگاری با آن هماهنگ هستیم.

اسناد بین‌المللی یک‌سری استانداردها برای مبارزه با تأمین مالی تروریسم در نظر گرفته‌اند. از جمله اینکه تعیین رفتارهای مجرمانه تروریستی بر عهده نهادهای تقنینی هر کشور است. یکی دیگر از استانداردهای مورد نظر اسناد بین‌المللی، بحث تعیین مصادیق و اشخاصی است که اقدامات تروریستی انجام می‌دهند. این اسناد بین‌المللی تعیین مصادیق را بر عهده نهادهای اجرایی قرار می‌دهند. در قوانین ما، تبصره ۴ ماده ۱ قانون تأمین مالی تروریسم، شورای عالی امنیت ملی را به عنوان نهاد تعیین‌کننده اشخاص و سازمان‌های تروریستی در نظر گرفته است. شورای عالی امنیت ملی به استناد اصل ۱۷۶ قانون اساسی دارای صلاحیت‌هایی است اما در تفسیر این اصل میان حقوق دانان اختلاف نظر وجود دارد؛ برخی شورای عالی امنیت ملی را دارای شأن تقنینی و اجرایی می‌دانند و عده‌ای دیگر مخالف این عقیده هستند.

دو جرم دیگر در قانون مبارزه با تأمین مالی تروریسم مطرح است: یکی بحث عدم افشای تأمین مالی تروریسم توسط اشخاص که قانون برای آن‌ها مجازات تعزیری درجه هفت در نظر گرفته است. یعنی اگر شخصی آگاه باشد که دیگری مرتکب جرم تأمین مالی عمل تروریستی یا تأمی مالی سازمان‌های تروریستی و یا تروریست‌های انفرادی شده و به اطلاع مقامات ذیصلاح نرساند، مرتکب جرم شده است. بحث دیگر، جرم محاربه و افساد فی الارض است. قانون‌گذار بیان کرده اگر رفتار تأمین‌کننده مالی تروریسم منطبق با مواد ۲۷۹ و ۲۸۶ قانون مجازات اسلامی باشد، امکان استفاده از ظرفیت محاربه و افساد فی الارض هم وجود دارد. از این حیث می‌توان گفت این جرم‌انگاری در قانون جمهوری اسلامی، نسبت به قانون تأمین مالی تروریسم در سطح جهانی مزیت دارد.

پایان نامه‌ها و رساله‌های دفاع شده

پاییز و زمستان ۱۴۰۱

سعدی ابراهیم‌زاده

دانشجوی دکتری حقوق کیفری و جرم‌شناسی دانشگاه شهید بهشتی

الف) پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد

۱. اصول رسیدگی به جرایم اقتصادی در سیاست جنایی ایران و سازمان ملل متحد
پژوهشگر: خانم طوبی مجرّد
استاد راهنما: دکتر امیرحسین نیازپور - استاد مشاور: دکتر رجب‌گلدوست جویباری

۲. اعلام جرایم اقتصادی در حقوق کیفری ایران و انگلستان
پژوهشگر: خانم هانیه ایمانی
استاد راهنما: دکتر علی صفاری - استاد مشاور: دکتر امیرحسین نیازپور

۳. تحلیل حقوقی - جرم‌شناختی آموزش ضابطان دادگستری
پژوهشگر: خانم صدیقه کارجوی رافع
استاد راهنما: دکتر امیرحسین نیازپور - استاد مشاور: دکتر لمیاء رستمی تبریزی

۴. تحولات مجازات شروع به قتل عمدی در حقوق کیفری ایران
پژوهشگر: آقای مهدی غیاث یزدی
استاد راهنما: دکتر سید علیرضا میرکمالی - استاد مشاور: دکتر رجب‌گلدوست جویباری

۵. عوامل مؤثر بر کلاهبرداری رایانه‌ای
پژوهشگر: آقای میرالتفات آل رسول کمارعلیا
استاد راهنما: دکتر علی صفاری - استاد مشاور: دکتر باقر شاملو

۶. قانون کاهش حبس تعزیری در سنجه یافته‌های جرم‌شناسی

پژوهشگر: خانم زهرا زارع
استاد راهنما: دکتر سید علیرضا میرکمالی - استاد مشاور: دکتر رحیم نوبهار

۷. قراردادهای تأمین کیفری نسبت به اشخاص حقوقی
پژوهشگر: آقای محمود ترابی

استاد راهنما: دکتر جعفر کوشا - استاد مشاور: دکتر باقر شاملو

۸. نقش مشارکت شهروندان در افشای فساد اقتصادی ایران و آمریکا
پژوهشگر: آقای شعیب نریمانی

استاد راهنما: دکتر حسین میرمحمدصادقی - استاد مشاور: دکتر امیرحسن نیازپور

(ب) رساله‌های دکتری

۱. ارزیابی برنامه‌های پیشگیری از قاچاق کالا
پژوهشگر: خانم سهیلا جعفری

استاد راهنما: دکتر جعفر کوشا - اساتید مشاور: دکتر امیرحسن نیازپور و دکتر مهدی صبوری پور

۲. پاسخ‌دهی به جرم حکومتی در نظام جمهوری اسلامی ایران
پژوهشگر: آقای رضا فروتن

استاد راهنما: دکتر باقر شاملو - اساتید مشاور: دکتر جعفر کوشا و دکتر سید علیرضا میرکمالی

۳. تأثیر یافته‌های علوم عصب‌شناسی بر مسؤولیت کیفری
پژوهشگر: خانم راضیه همراهی

اساتید راهنما: دکتر رحیم نوبهار و دکتر محمدعلی اردبیلی - اساتید مشاور: دکتر مهدی صبوری پور و دکتر امیرحسن نیازپور

۴. ترور سردار سلیمانی از منظر حقوق کیفری بین‌المللی
پژوهشگر: آقای اکبر علی‌زاده یالقوز آغاجی

استاد راهنما: دکتر جعفر کوشا - اساتید مشاور: دکتر حسین میرمحمدصادقی و دکتر رجب گلدوست جویباری

۵. قضاودایی کیفری: مطالعه تطبیقی در حقوق ایران و انگلستان
پژوهشگر: آقای حسن رودسرابی

استاد راهنما: دکتر نسرین مهرا - استاد مشاور: دکتر باقر شاملو

نسل جدید عدالت ترمیمی

«»»» نویسنده: حسنا نورائی^۱

دانشجوی دکتری حقوق کیفری و جرم‌شناسی دانشگاه شهید بهشتی

مقدمه

تدریج هژمونی مسلط سفید، مردانه و سرمایه‌دار، آن را ابزاری نوظهور و ساخته جوامع مدرن برای حل تعارضات معرفی و تلاش کرد تا آن را به یک خدمت اجتماعی بهتر تبدیل کند. یعنی آن را تخصصی‌تر، حرفه‌ای‌تر، از نظر فنی پیچیده‌تر، از نظر زمان کارآمدتر و همچنین نتیجه محورتر کرد. اما در این فرآیند، حداقل پنج موضوع مهم نادیده گرفته شد:

• اول، با تمرکز بر رویه‌سازی و کاربردهای عملی صرف، این حوزه از تولید ایده، نظریه اجتماعی و تحلیل‌های دقیق علمی و فلسفی که به ویژه به درک اهمیت عدالت ترمیمی فراتر از مزایای بین‌فردی آن کمک کند، غفلت کرد.

• دوم، با تثبیت عدالت ترمیمی به عنوان یک مدل خدمات اجتماعی و درمانی، این حوزه بر آسیب‌شناسی رفتار فردی متمرکز شد و نتوانست به اندازه کافی به بی‌عدالتی‌ها و سرکوب‌های ساختاری و نهادی (مانند نژادپرستی، پدرسالاری، طبقه‌گرایی، انسان‌مرکزی و ...) به عنوان ریشه خشونت‌های بین‌فردی پرداخته و در دو بعد نظری و عملی ساختار شکنی کند.

• سوم، با اجازه دادن به عدالت ترمیمی برای وابستگی به نظام عدالت کیفری (در ارجاع پرونده، تأمین مالی و تأیید توافقات حاصله)، این عدالت نتوانست به بسیاری از نهادهای اجتماعی - سیاسی دیگر که امکان شکوفا شدن در آن‌ها را داشت اعتبار دهد.

• چهارم، با تمرکز انرژی خود بر ایجاد سازمان‌های غیرانتفاعی و تکیه بر بودجه اهداء‌کنندگان خصوصی، مجبور به رقابت برای کسب کمک‌های دولتی و جذب و مشارکت در نظام‌های دولتی

در دهه ۱۹۷۰ میلادی عدالت ترمیمی به عنوان رویکرد جدیدی به عدالت، چارچوب متفاوتی را برای فهم تعارضات و نحوه پاسخ‌دهی به آن‌ها مطرح کرد. از این منظر جرم نه صرفاً نقض قوانین کیفری، بلکه تعرض به مناسبات انسانی است و عدالت، فرآیندی برای التیام‌بخشی، مسؤولیت‌پذیری، جبران، مصالحه و به طور کلی «ترمیم» روابط با مشارکت همه سهام‌داران است. با این وجود در اواخر دهه ۱۹۹۰ بی‌توجهی رویه‌های ترمیمی به نقش نابرابری‌ها و سلطه‌های ساختاری (مانند نژادپرستی، پدرسالاری، برتری طبقاتی و ...) در جریان اختلافات، مورد انتقاداتی قرار گرفت و به دنبال آن، نسل جدیدی از این عدالت با عنوان «عدالت تحولی» متولد شد. مقاله حاضر در پی تبیین سیر تکامل عدالت ترمیمی و ظهور نسل جدید آن، معرفی این نسل، پیش‌فرض‌ها و مؤلفه‌های آن و مطالعه موردی یکی از برنامه‌های عدالت تحولی با عنوان «جمع عدالت تحولی اوکلند» است تا ضمن روشن ساختن بُعد نظری و چارچوب کلی نسل جدید، بُعد عملی و نحوه کارکرد آن را نیز مورد بررسی قرار دهد.

۱. مروری بر سیر تکامل عدالت ترمیمی

از اوایل دهه ۱۹۷۰ میلادی عدالت ترمیمی جوامع بسیاری را مسحور قدرت خود برای تحول روابط بین‌فردی کرد. به

عدالت ترمیمی و سازماندهی جامعه است. شمار زیادی از فعالان و سازمان‌دهندگان اجتماعی مانند فعالان جنبش «جان سیاه‌پوستان مهم است»، شروع به نام بردن از عدالت ترمیمی به عنوان بخشی از عملکرد خود کرده‌اند.

بنابراین نسل جدید عدالت ترمیمی که از دهه ۱۹۹۰ آغاز به کار کرده است، رویه‌های عدالت را فرصت‌هایی برای ایجاد دگرگونی‌های اجتماعی - سیاسی (در کنار تحولات فردی و بین‌فردی) می‌نگرد. زیرا رویه‌های ترمیمی، امکان تأمل، گفت‌وگوهای انتقادی و شبکه‌سازی‌های اجتماعی بین اعضاء جامعه محلی را فراهم می‌آورند. اعضاء جامعه از طریق این گفت‌وگو، از یک سو درباره خود می‌آموزند و برای ایجاد تغییرات مثبت شخصی تلاش خواهند کرد؛ از سوی دیگر به درک عمیق‌تری از جامعه خود و تغییراتی که در آن لازم است، رسیده و برای ایجاد تحولات ضروری متحد خواهند شد.

۲. توصیف نسل جدید، پیش‌فرض‌ها و مؤلفه‌های آن

نسل جدید عدالت ترمیمی یعنی «عدالت تحولی» به عنوان یک جنبش اجتماعی، چشم‌انداز خود را با پرورش فضاهای جایگزینی برای بیان حقیقت، پاسخگویی، ترمیم، جامعه‌سازی و تحول دنبال کرده و ارزش‌های عدالت اجتماعی را در عدالت ترمیمی ادغام می‌نماید. بدین ترتیب این نسل می‌تواند نویدبخش غلبه بر بسیاری از موانع سیستمی و ساختاری باشد که به طور تاریخی با دوگانه‌سازی‌هایی مانند فقیر - ثروتمند، سیاه - سفید، زن - مرد، بزه‌کار - بزه‌دیده، دوست - دشمن، انسان - طبیعت و ... مانع برقراری ارتباط واقعی میان جوامع و تقویت قدرت بالقوه آنان شده‌اند.

سونیا شاه^۴ مؤسس گروه آهیمسا (شبکه مردمی مقابله با خشونت‌های جنسی در آمریکا)، درباره پتانسیل تحولی رویه‌های ترمیمی بیان می‌کند:

عدالت ترمیمی یک فلسفه است و در مورد از بین بردن همه راه‌هایی است که به ما آسیب زده و همه راه‌هایی که می‌توانیم التیام یابیم. عدالت ترمیمی پادزهر فروتنانه ما در برابر سرمایه‌داری، مدرنیته، نژادپرستی، آسیب‌های تاریخی و همه نظام‌هایی است که می‌خواهند بین مردم تفرقه بیاندازند. «تحولی بودن» نسل جدید عدالت ترمیمی، در معنای دقیق‌تر دو بعد «دگرگون‌سازی» و «دگرگون‌شوندگی» دارد. به این معنا که از یک سو با تکیه بر ظرفیت جوامع محلی برای دگرگون‌سازی ساختارهای نابرابر و حاشیه‌ران (به عنوان ریشه اختلافات بین‌فردی) تلاش می‌کند. از سوی دیگر به منظور تأمین نیازهای عدالتی افراد و گروه‌های مختلف، رویه‌ها، اصول و به طور کلی ماهیت واحد و ایستایی ندارد، بلکه طبق شرایط زمانی، مکانی و ... پویا، منعطف و دگرگون‌شونده است.

شد. در نتیجه به ابزار جدیدی برای گسترش کنترل‌های اجتماعی و تحقق اهداف تنبیهی این نظام‌ها تبدیل گردید و نتوانست جایگزینی واقعی برای سلطه نظام عدالت دولتی باشد. • پنجم، با ترویج عدالت ترمیمی به عنوان یک رشته تخصصی دانشگاهی و عمل حرفه‌ای، فلسفه ترمیمی و جهان‌بینی عمیقی که ریشه در سنت‌ها و رویه‌های غیررسمی عدالت بومیان و گروه‌های دیگر داشت، نادیده گرفته شد. در واقع تخصص‌گرایی و حرفه‌ای‌گری موجب شد تا عدالت ترمیمی از ریشه‌های محلی و غیررسمی خود دور و بیش از پیش به عدالت کیفری نزدیک و همانند شود.

دقیقاً همین پنج مورد است که تنش‌های میان دو رویکرد (۱) عدالت ترمیمی به عنوان یکی از انواع خدمات اجتماعی حرفه‌ای و (۲) عدالت ترمیمی به عنوان یک جنبش اجتماعی با تأثیر جمعی بر افراد، جوامع و ترتیبات نهادی و ساختاری را نشان می‌دهد. از سال ۱۹۹۰ که هوارد زهر اثر مهم خود «یعنی تغییر لنزها یا دریچه‌های دید» را منتشر و از عدالت ترمیمی به عنوان «تغییر پارادایم» یاد کرد، زمینه برای ظهور یک جنبش اجتماعی بین‌المللی عدالت ترمیمی فراهم شد. به طور خاص از اواخر این دهه بود که اندیشمندانمانند روث موریس، جورج پاولیچ و ... از ضرورت ترسیم دوباره عدالت ترمیمی و بازگشت آن به ریشه‌های تاریخی، بومی و فلسفه اولیه خود در برپایی عدالتی جایگزین برای سلطه نظام عدالت کیفری سخن گفتند و صراحتاً بر پتانسیل این عدالت به عنوان جنبشی برای رفع تبعیض‌های ساختاری تأکید کردند.

برای مثال سالیوان و تیفت^۱ (2001)، درباره عدالت ترمیمی به عنوان یک جنبش اجتماعی چنین بحث کرده‌اند:

چنان‌که به برنامه‌های فعلی عدالت ترمیمی می‌نگریم، همچنان شاهد عدم نگرانی در مورد شرایط ساختاری و سیاسی - اقتصادی هستیم که تعیین‌کننده امکان یا عدم امکان ادغام فرد در جامعه است. چگونه می‌توان در میان ترتیبات اجتماعی که قادر به برآوردن نیازهای شخصی افراد نیست و برای انکار نیازهای ضروری ساختاریافته، حمایتی برای التیام پیدا کرد؟ اگر تلاش‌های ما برای دستیابی به عدالت ترمیمی واقعی است، باید نگران تغییر آن ترتیبات اجتماعی باشیم که مانع رشد شخصی است. در واقع ما از «عدالت تحولی» صحبت می‌کنیم، گونه‌ای از عدالت ترمیمی که در عین کمک به حل آسیب‌های بین‌فردی، می‌خواهد بر ترتیبات ساختاری و نهادی تأثیر بگذارد.

همچنین گدس^۲ عدالت ترمیمی را «سازماندهی ترمیمی جامعه»^۳ و تلفیق سازماندهی اجتماعی و عدالت ترمیمی معرفی و از این ترکیب به عنوان مشخصه نسل جدید عدالت ترمیمی یاد کرده است:

آنچه امروزه در حال وقوع است ایجاد روابط عمیق‌تری میان

1. Sullivan and Tiftt
2. Jodie Geddes
3. community restor-ganizing

در حالی که خشونت، ماهیتی پیچیده دارد و تمام بزه‌کاران و بزه‌دیدگان یکسان نیستند.

• مؤلفه‌ها

مؤلفه‌های نسل جدید عدالت ترمیمی که به نوعی متمایزکننده این نسل از نسل پیشین است، شامل موارد زیر است:

- دگرگون‌سازی ساختاری و نهادی
- دگرگون‌شدگی
- استقلال نظری و عملی از نظام عدالت کیفری
- الغاء‌گرایی
- نفی حرفه‌ای‌گری
- صلح‌سازی

۳. مطالعه موردی نسل جدید عدالت ترمیمی (جمع عدالت تحولی اوکلند)

نسل جدید عدالت ترمیمی در عمل، به طور کلی شامل سه حوزه اصلی زیر است:

۱. حمایت از بازماندگان و مرتکبان (تأمین نیازهای جسمی، روانی، امنیتی و ... بازمانده و ایجاد تحولات نگرشی و رفتاری در مرتکب)

۲. ایجاد ظرفیت‌ها و مهارت‌های لازم در اعضای جامعه محلی برای حمایت از بازماندگان و مرتکبان و همچنین جلوگیری از وقوع خشونت یا مداخله مسالمت‌آمیز در خشونت حین وقوع آن.

۳. به چالش کشیدن ساختارها و نگرش‌های تبعیض‌آمیز (حین برگزاری رویه‌های ترمیمی و خارج از آن) و همچنین تشکیل جنبش، کمپین و ... برای مقابله با نظام عدالت کیفری و سایر نظام‌های سلطه و سرکوب.

برای مثال جمع عدالت تحولی منطقه خلیجی اوکلند^۶ که توسط میا مینگس، فعال حقوق معلولان و دیگر فعالان مدنی اوکلند آمریکا پایه‌گذاری شده، به برگزاری نسل جدید رویه‌های ترمیمی برای پاسخ‌دهی به موارد سوء استفاده جنسی از کودکان می‌پردازد. مینگس درباره عدالت تحولی می‌گوید:

عدالت تحولی یک رویکرد سیاسی برای پاسخ‌دهی به خشونت، آسیب و سوء استفاده است. به بیان ساده این عدالت به دنبال پاسخ‌گویی به خشونت بدون ایجاد خشونت بیشتر و/یا مشارکت در کاهش آسیب‌ها برای کاهش خشونت‌هاست. این رویکرد را می‌توان راهی برای «اصلاح اوضاع»، برقراری «روابط درست» یا «خلق عدالت با هم‌دیگر» توصیف کرد. عدالت تحولی فراتر از کمپین زدن و تشکیل جنبش است. زیرا بسیاری

بنابراین معنای «عدالت» در این نسل خارج از چارچوب‌های نظام عدالت کیفری و از طریق گفت‌وگوهای انتقادی و آزادانه جوامع محلی و با در نظر گرفتن تجربیات و نیازهای خاص یکایک افراد و گروه‌ها ارزیابی می‌شود. به این منظور در رویه‌های ترمیمی نسل جدید، از بازماندگان، مرتکبان و سایر اعضای جامعه محلی خواسته می‌شود تا تجربه خود از سلطه‌های در هم‌تنیده ساختاری^۵ را با یکدیگر در میان گذاشته و به روایت‌گری بپردازند تا علاوه بر درک نیازهای خاص یکایک افراد، فرصت‌هایی برای تقویت روابط میان اعضای جامعه محلی، فراتر رفتن از دوانگاری‌ها و ساخت جامعه‌ای قوی‌تر ایجاد شود؛ جامعه‌ای که قادر به ایجاد تحولات ساختاری سیاسی - اجتماعی مورد نیاز خود باشد.

در ادامه برای ترسیم چارچوب کلی ایده عدالت تحولی، ابتدا پیش‌فرض‌ها و سپس مهم‌ترین مؤلفه‌های آن بررسی می‌شود.

• پیش‌فرض‌ها

مهم‌ترین پیش‌فرض‌های عدالت تحولی به نقل از گروه عدالت تحولی اوکلند (که در قسمت سوم مورد مطالعه قرار می‌گیرد) شامل موارد زیر است:

- ارتکاب خشونت و آسیب ذاتی نیست، بلکه آموخته می‌شود.
- خشونت‌های دولتی و بین‌فردی عمیقاً مرتبط و وابسته‌اند.
- نیاز به راهبردهای جدید و متفاوتی برای حل معضل خشونت وجود دارد. زیرا پاسخ‌های کنونی، در پایان دادن یا حتی کاهش قابل توجه نرخ خشونت‌ها موفقیت‌آمیز نبوده است.
- خشونت، پدیده‌ای سیستمی و نسلی است. یعنی توسط نظام‌های مختلفی (مانند نژادپرستی، سرمایه‌داری و ...) پشتیبانی، حفظ و نسل به نسل منتقل می‌شود. در نتیجه پاسخ‌دهی به خشونت نیز باید سیستمی و نسلی باشد. یعنی نیاز به تغییرات سیستمی و ساختاری (علاوه بر تغییرات فردی) وجود دارد.
- جامعه دارای مسؤولیتی «جمعی» در برابر خشونت است. یعنی مسؤولیت‌پذیر کردن یکایک مرتکبان کافی نیست؛ بلکه تمام افراد جامعه باید به صورت سازماندهی شده در فرآیند پایان دادن به خشونت‌ها احساس مسؤولیت کرده و مشارکت نمایند. چراکه خشونت در خلاء رخ نمی‌دهد، بلکه اقدامات یکایک افراد، بستر ارتکاب آن را فراهم آورده است.
- اغلب افراد (هنگام آسیب‌رسانی یا آسیب‌دیدگی)، به افراد نزدیک به خود روی می‌آورند (بنابراین عدالت، باید از طریق همین افراد برقرار شود).
- پاسخ‌دهی به خشونت باید بر اساس واقعیت آن و فارغ از داوری‌های ارزشی صورت گیرد. پاسخ‌دهی نظام عدالت کیفری مبتنی بر این تصور ساده‌انگارانه و صفر و صدی است که یک طرف کاملاً بی‌تقصیر و طرف دیگر کاملاً مقصر است.

منابع:

1. Courakis, Nestor E. and Gavrielides, Theo. Beyond restorative justice: social justice as a new objective for criminal justice, In: Routledge international handbook of restorative justice, Theo Gavrielides (ed), New York: Routledge, 2019.
2. Finneran, Patricia, Documentary Impact: Social Change through Storytelling, Canada: Panarco Foundation, 2014.
3. Gil, David G. Perspectives on social justice. Reflections, 10, 4, 2004.
4. <https://batjc.wordpress.com/>, last visited: 2021/10/28.
5. Mingus, Mia, Transformative Justice: A Brief Description, 2018 (<https://transformharm.org/transformative-justice-a-brief-description/>), last visited in 2021/9/7).
6. Oudshoorn, Judah. Returning Conflict and Justice to Aboriginal Peoples: Restorative Justice Reconsidered, In: Reconstructing Restorative Justice Philosophy, Theo Gavrielides and Vasso Artinopoulou (eds), New York: Routledge, 2013.
7. Schiff, Mara. Institutionalizing Restorative Justice: Paradoxes of Power, Restoration and Rights, In: Reconstructing Restorative Justice Philosophy, Theo Gavrielides and Vasso Artinopoulou (eds), New York: Routledge, 2013.
8. Stauffer, Carl and Turner, Johonna, The new generation of restorative justice, In: Routledge international handbook of restorative justice, Theo Gavrielides (ed), New York: Routledge, 2019.
9. Sullivan, D. and Tifft, L. Restorative Justice – Healing the Foundations of Our Everyday Lives. Monsey, NY: Willow Tree Press, 2001.
10. Woolford, Andrew and Nelund, Amanda. The Politics of Restorative Justice: A Critical Introduction, 2nd Ed, United States of America: Lynne Rienner Publishers, 2020.
11. Zellerer, Evelyn, Realizing the Potential of Restorative Justice, In Reconstructing Restorative Justice Philosophy, edited by Theo Gavrielides and Vasso Artinopoulou, 269-290, New York: Routledge, 2013.

از جنبش‌های مردمی، امروزه درگیر اختلافات درون‌گروهی بوده و نمی‌توانند قدرت زیادی خلق کنند. اما عدالت تحولی با پاسخ‌دهی سازنده، پویا و بنیادین به اختلافات، شکلی جدید و واقعا قدرت‌بخش از سازمان‌دهی و تشکل‌یافتگی است. این گروه در بیان مأموریت و چشم‌انداز خود، اعلام می‌کند: ما جهانی را تجسم می‌کنیم که در آن، همه افراد عادی می‌توانند در موارد سوء استفاده جنسی از کودکان مداخله نمایند و این مداخله نیز به گونه‌ای است که نه تنها نیازهای فوری را برآورده می‌کند، بلکه از خشونت و آسیب‌های آینده نیز پیشگیری می‌نماید. بنابراین هدف ما تقویت و حمایت از ظرفیت جمعی جامعه خود، برای پاسخ‌دهی به آسیب‌هاست. در این راستا، این گروه برای مداخله در خشونت‌های جاری و تأمین امنیت، مسؤولیت‌پذیری و خلق راهبردهای التیام‌بخش برای بازماندگان، مرتکبان و جوامع محلی، تلاش می‌کند. همچنین به برگزاری دوره‌های آموزشی و مطالعاتی در مورد عدالت تحولی و مهارت‌های مرتبط با آن می‌پردازد. فعالیت‌های این مجموعه، از جمله شامل برگزاری دوره‌های آموزشی و مطالعاتی پیرامون عدالت تحولی (برای گسترش مهارت‌های اجتماعی در برقراری ارتباط، مسؤولیت‌پذیری، ایجاد شبکه‌های اجتماعی پشتیبان و...)، گردهمایی‌های ماهانه (به منظور ایجاد فضایی برای گفت‌وگو، تعامل و شبکه‌سازی‌های اجتماعی میان اعضای جامعه محلی) و برگزاری رویه‌های ترمیمی تحولی و مداخله در موارد سوء استفاده جنسی از کودکان با تشکیل گروه‌هایی متشکل از سازمان‌دهندگان، درمان‌گران و تسهیل‌گران است.

نتیجه‌گیری

نسل جدید عدالت ترمیمی، دارای یک لنز ضد تبعیض‌های در هم‌تنیده است که فرصت‌هایی را برای به چالش کشیدن عدم توازن قدرت که بازتاب ترتیبات ساختاری است، ایجاد می‌کند. این نسل با جذب ارزش‌های عدالت اجتماعی، حرکت به فراتر از دوانگاری قربانی/مجرم را امکان‌پذیر ساخته، بر یکایک روایت‌ها و نیازهای بازماندگان (به ویژه از جوامع به حاشیه رانده شده) متمرکز شده و خواستار جایگزین‌هایی برای خشونت دولتی علیه مرتکبان است. به این منظور از مشارکت اجتماعی آزادانه و داوطلبانه پشتیبانی کرده و مخالف حرفه‌ای‌گری است. بنابراین این نسل: (۱) متکی به دولت و نهادهای آن (مانند پلیس، نظام عدالت کیفری و...) نیست؛ (۲) خشونت‌های سیستماتیک و ساختاری را تداوم نمی‌بخشد؛ (۳) فعالانه به پرورش مسؤولیت‌پذیری، التیام، انعطاف و ایمنی برای همگان پرداخته و (۴) برای تحول شرایطی که اجازه وقوع خشونت را می‌دهد، تلاش می‌کند.

تحلیل فیلم حقوقی

تنظیم کننده: لیلا علمی

دانشجوی کارشناسی دانشگاه شهید بهشتی

منصفه بانندی را به دو فقره قتل درجه اول و سه فقره تلاش برای ارتکاب قتل (شروع به قتل) با استناد به نظریه پزشکی قانونی، چوب بلوطی که با آن قربانیان را کتک زده بود، آبپاشی که توسط آن به یکی از قربانیان تجاوز شده و به علت خونریزی داخلی فوت کرده بود و اثر به جا مانده از دندان‌های او بر روی جسد یکی از قربانیان، گناهکار دانست. او یک روز پیش از اعدام، به سی فقره قتل اعتراف کرد، هرچند پیش‌بینی شده است تعداد واقعی قربانیان بیشتر باشد. سرانجام بانندی در ۲۹ ژانویه ۱۹۸۹ با صندلی الکتریکی اعدام گردید.

«فوق‌العاده شرور و به طرز وحشتناکی شیطانی و پست» عنوان یک فیلم سینمایی جنایی محصول سال ۲۰۱۹ ایالات متحده در مورد زندگی «تئودور رابرت بانندی» قاتل سریالی است.

در فیلم می‌بینیم، در اولین مرتبه دستگیری که «تد بانندی» به جرایم آدم‌ربایی و تهدید به قتل متهم می‌شود، وکیل او ادعا می‌کند که مأموران تعقیب، عکس موکلش را به منظور شناسایی متهم، از قبل به بزه‌دیده نشان داده بودند و سپس از وی خواسته بودند هنگامی که مظنون همان جمله‌ای را که در صحنه جرم بیان کرده بود (اگه جیغ بزنی می‌کشم) تکرار کرد، او را از میان چند نفر دیگر که همین جمله را به نوبت تکرار می‌کردند، شناسایی کند (این فرآیند در نظام کامن‌لایی، به «صف آرای»^۱ مشهور است).

تئودور بانندی دانشجوی رشته حقوق و شخصی بسیار باهوش بود. او برای عملی کردن نقشه فرار از زندان، بارها در سلول خود عمل پرش از تخت به پایین را تمرین می‌کرد تا در موقع فرار و پرش از پنجره به پایین با مشکل مواجه نشود. او در حین اعلام تنفس یکی از جلسات دادگاه، به بهانه تلفن زدن به نامزد خود فرار می‌کند، اما مجدداً چند روز بعد دستگیر می‌شود. بانندی در این میان مرتکب چند فقره قتل و سپس تجاوز در خوابگاه دانشجویی دختران در ایالت کلرادو گردیده و در حال بازگشت به فلوریدا دوباره دستگیر می‌شود. هیأت

لغت نامه حقوقی

رژده هویت - صف آرایی^۱

تنظیم کننده: صدیقه کارجوی رافع
دانش آموخته کارشناسی ارشد حقوق کیفری و جرم شناسی دانشگاه شهید بهشتی

صفی از اشخاص شامل مظنون و چندین فرد دیگر (که لزوماً در مظان اتهام قرار ندارند)، عموماً افرادی با قد، هیكل و چهره مشابه که ممکن است زندانی، بازیگر، افسر پلیس یا داوطلب باشند، در کنار یکدیگر (تمام رخ یا نیم رخ) می ایستند و شاهدهی سعی می کنند یکی از آنها را به عنوان فردی که مرتکب جرم شده شناسایی کند. اطلاعات مهمی وجود دارد که بایستی پیش از مشاهده ترکیب افراد به صف ایستاده، به شاهد عینی ارائه گردد؛ از جمله اینکه ممکن است مظنون در صف حضور نداشته باشد و همچنین او مجبور نیست الزاماً یکی از افراد را از میان صف برگزیند. صف بندی گاه در محیطی انجام می شود که ممکن است دارای یک آینه^۲ یک طرفه باشد تا شاهد ناشناس بماند و ممکن است دارای علامتهایی روی دیوار باشد تا به تشخیص قد فرد کمک کند. برای اینکه ادله^۳ به دست آمده از صف مظنونین به ارتکاب جرم، در دادگاه قابل استماع باشد، این روند بایستی منصفانه برگزار شود. پلیس نمی تواند چیزی بگوید یا کاری انجام دهد که شاهد را متقاعد کند که مظنونی را که پلیس ترجیح می دهد، شناسایی کند.

منبع: merriam – webster.com

1. Identification parade (British) - Police lineup (American)

تنظیم کننده: زهرا النجری

دانشجوی کارشناسی ارشد حقوق کیفری و جرم‌شناسی دانشگاه شهید بهشتی

قوانین

- ۱- قانون تفسیر ماده ۱۱ قانون رسیدگی به تخلفات و جرایم در آزمون‌های سراسری مصوب ۱۴۰۱/۶/۱
- ۲- قانون معاهده انتقال محکومان بین جمهوری اسلامی ایران و پادشاهی بلژیک مصوب ۱۴۰۱/۶/۲
- ۳- قانون اصلاح مواد ۷۰۵ تا ۷۱۱ کتاب پنجم قانون مجازات اسلامی (تعزیرات و مجازات‌های بازدارنده)

آراء وحدت رویه

۱- رأی وحدت رویه ۸۲۵ مورخ ۱۴۰۱/۷/۲۶ هیأت عمومی دیوان عالی کشور در خصوص «امکان درخواست اعاده دادرسی از سوی معاون دادستان» است: با توجه به مواد ۲۲، ۲۳، ۸۸ و ۴۸۴ قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲ با اصلاحات و الحاقات بعدی و دیگر مقررات این قانون، دادسرا سازمان واحدی است که تحت ریاست دادستان عهده‌دار وظایف مقرر قانونی از جمله اجرای احکام کیفری است و پیش‌بینی حق درخواست اعاده دادرسی در ماده ۴۷۵ این قانون برای «دادستان مجری حکم» به مناسبت وظیفه اجرای احکام کیفری است که بر عهده دارد و تحت نظارت وی در دادسرا انجام می‌شود. بنابراین و با عنایت به اطلاق ماده ۸۸ یاد شده، اعمال حق مذکور قائم به شخص دادستان نیست و به وسیله معاون دادستان یا دایاری که امور مربوط، به او محول شده یا به عنوان «جانشین دادستان» انجام وظیفه می‌کند، قابل اعمال است.

۲- رأی وحدت رویه ۸۲۶ مورخ ۱۴۰۱/۸/۲۴ هیأت عمومی دیوان عالی کشور در خصوص «تأثیر اعطای عفو/تخفیف مجازات از سوی رهبر در محاسبه سابقه محکومیت» است: با توجه به اینکه قانونگذار در صدر ماده ۴۵ الحاقی (مورخ ۱۳۹۶/۷/۱۲) به قانون مبارزه با مواد مخدر مصوب ۱۳۶۷/۸/۳ و اصلاحات بعدی، با هدف کاهش مجازات‌های اعدام مقرر در این قانون، تعیین این مجازات را مشروط به احراز یکی از شرایط ذیل این ماده کرده است و با عنایت به لزوم تفسیر مضیق نصوص جزایی، مبنای محاسبه «سابقه محکومیت قطعی» مذکور در بند «پ» ماده یاد شده، «محکومیت قابل اجرا» پس از اعمال نهادهای ارفاقی از جمله عفو یا تخفیف مجازات از سوی مقام رهبری است.

۳- رأی وحدت رویه ۸۲۸ مورخ ۱۴۰۱/۱۱/۱۱ هیأت عمومی دیوان عالی کشور در خصوص «مردود نبودن دادرسی به صرف طرح شکایت کیفری یکی از طرفین پرونده از وی» است: نظر به اینکه اولاً طبق ماده ۱۶۸ قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲ با اصلاحات و الحاقات بعدی، بدون دلیل کافی برای توجه اتهام نمی‌توان کسی را به عنوان متهم احضار کرد. ثانیاً وفق مواد ۳۹ و ۴۰ قانون نظارت بر رفتار قضات مصوب ۱۳۹۰، تعقیب قاضی در جرایم عمدی منوط به تعلیق وی از سمت قضایی به وسیله دادگاه عالی انتظامی قضات و در جرایم غیرعمدی منوط به تجویز دادستان انتظامی قضات است. ثالثاً جهات رد جنبه استثنائی دارد و در موارد تردید، مطابق اصل، دادرسی مکلف به رسیدگی است. بنابراین صرف شکایت کیفری از قاضی رسیدگی کننده، به معنای «مطرح بودن دعوی کیفری» بین او و شاکی نیست تا به استناد بند «ث» ماده ۴۲۱ قانون صدرالذکر، موجب رد دادرسی شود.

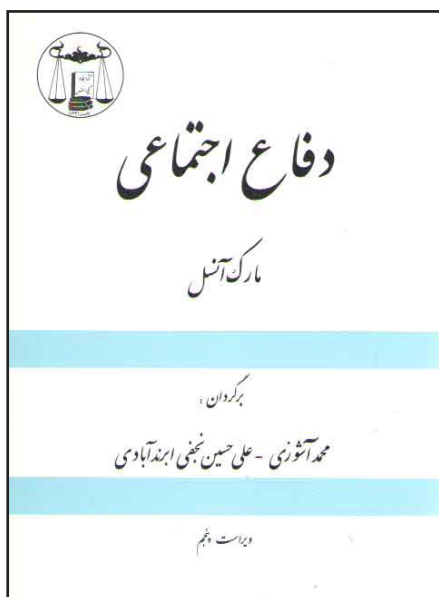
معرفی کتاب حقوقی

«تنظیم‌کننده: صدیقه کارجوی رافع»
دانش‌آموخته کارشناسی ارشد حقوق کیفری و جرم‌شناسی دانشگاه شهید بهشتی

سه فصل نخست کتاب به بررسی تاریخی مفهوم جنبش دفاع اجتماعی، نخستین واکنش‌های سازمان‌یافته علیه بزه و بزهکاری، ویژگی‌های دفاع اجتماعی، مخالفت‌های گذشته و اعتراضات کنونی نسبت به جنبش یاد شده می‌پردازد. موضوع کتاب در فصل چهارم با موضع دفاع اجتماع در مقابل مجازات‌های سنتی اعم از اعدام یا زندان و جرم‌زدایی از یک سو و کیفرزدایی از سوی دیگر تحت عنوان ابزارهای نوین سیاست جنایی پی گرفته می‌شود و فصل آخر کتاب به مطالعه اشکال نوین بزهکاری و نقش و اهمیت بزه‌دیده یا زبان‌دیده از جرم در جریان محاکمه و تحقیقات کیفری اختصاص یافته است.

کتاب «دفاع اجتماعی» اثر مارک آنسل، قاضی دیوان کشور فرانسه و بنیانگذار مکتبی به همین نام است که برای نخستین بار در سال ۱۹۸۵ میلادی (۱۳۶۴ شمسی) توسط نشر دانشگاهی فرانسه منتشر شده و با ترجمه مشترک دکتر محمد آشوری و دکتر علی حسین نجفی ابرندآبادی توسط انتشارات گنج دانش چاپ گردیده است.

مکتب دفاع اجتماعی جدید، در سال ۱۹۵۴ میلادی توسط مارک آنسل تأسیس شد. اعتقاد وی بر پایه هدف بازپروری مجرم در اعمال مجازات‌ها بنا نهاده شده است. طبق نظر وی نباید در اعمال مجازات‌ها، تنها به دفاع از جامعه پرداخت، بلکه هدف مهم دیگری باید به موازات آن پیش رود شود که همانا جلوگیری از سقوط بزهکار و محیا نمودن او برای بازگشت به جامعه است. پیشینه مکتب دفاع اجتماعی، به نظریات گراماتیکای ایتالیایی در ۱۹۴۷ باز می‌گردد که اهداف سنتی حقوق جزا را مورد تردید قرار داده و معتقد بود جامعه می‌تواند به جای تهدید و ارعاب، با وضع قوانینی در جهت بالا بردن سطح فرهنگ و زندگی مردم، اسباب کاهش جرم را فراهم کند. دفاع اجتماعی در بردارنده مفاهیمی در خصوص اصول سیاست جنایی کشورهای اروپایی در زمینه مبارزه علمی با بزهکاری است که در اواخر قرن ۱۹ میلادی شکل گرفت. سیاست کیفری نوینی که با ایده‌های سرکوبگرانه سده‌های گذشته متفاوت است. ارکان مکتب دفاع اجتماعی که در واقع موجودیت آن را اعلام می‌کنند عبارتند از واکنش سنجیده علیه بزهکاری، حقوق فردی، نهادهای کیفری موجود، ایجاد نظام کیفری ویژه اطفال و نوجوان بزهکار، اصلاح زندان‌ها و پیشگیری از ارتکاب جرم به ویژه با جایگزین‌های حبس.

تازه‌های نشر

تنظیم‌کننده: فرشید نظری

دانش‌آموخته کارشناسی ارشد حقوق کیفری و جرم‌شناسی دانشگاه شهید بهشتی

- ۱- بزه‌دیده‌شناسی آبی / نویسنده: دکتر مهدیه وجدانی فخر / انتشارات مجد / چاپ اول / سال ۱۴۰۱ / نوع جلد: شومیز / قطع وزیری / قیمت ۹۰۰۰۰۰ ریال / شابک ۹۷۸۶۲۲۲۵۸۲۸۳
- ۲- کاربرد روان‌شناسی در علوم جنایی «روان‌شناسی جنایی و روان‌شناسی قضایی» / نویسنده: دکتر لمیا رستمی تیریزی / انتشارات مجد / چاپ اول / سال ۱۴۰۱ / نوع جلد: شومیز / قطع وزیری / قیمت ۲۴۵۰۰۰۰ ریال / شابک ۹۷۸۶۲۲۲۵۸۸۰۱
- ۳- سکوت قانون و جرم‌انگاری قضایی در فقه و حقوق کیفری ایران و کشورهای اسلامی (افغانستان، مصر، لبنان) / نویسنده: دکتر سید نورالدین حیدری‌منش / انتشارات مجد / چاپ اول / سال ۱۴۰۱ / نوع جلد: شومیز / قطع وزیری / قیمت ۱۴۰۰۰۰۰ ریال / شابک ۹۷۸۶۲۲۲۵۸۳۲۰
- ۴- بایسته‌های حقوق جزای عمومی (۱ و ۲ و ۳) / نویسنده: دکتر محمد مصدق / انتشارات مجد / چاپ اول / سال ۱۴۰۱ / نوع جلد: شومیز / قطع وزیری / قیمت ۲۳۰۰۰۰۰ ریال / شابک ۹۷۸۶۲۲۲۵۸۴۸۱
- ۵- مجموعه قوانین و مقررات خدمت وظیفه عمومی / نویسنده: فرهاد منصوری / انتشارات مجد / چاپ اول / سال ۱۴۰۱ / نوع جلد: شومیز / قطع جیبی / قیمت ۶۰۰۰۰۰ ریال / شابک ۹۷۸۶۰۰۱۹۳۹۶۷۹
- ۶- حمایت از حقوق کودکان در نظام عدالت کیفری / نویسندگان: تهمین شاهپوری و الهه‌سادات کسای / انتشارات مجد / چاپ اول / سال ۱۴۰۱ / نوع جلد: شومیز / قطع وزیری / قیمت ۱۶۰۰۰۰۰ ریال / شابک ۹۷۸۶۲۲۲۵۸۷۴۰
- ۷- آیین دادرسی کیفری «جلد اول: کلیات و دادسرا» / نویسنده: دکتر محمد مصدق / انتشارات مجد / چاپ اول / سال ۱۴۰۱ / نوع جلد: شومیز / قطع وزیری / قیمت ۱۷۰۰۰۰۰ ریال / شابک ۹۷۸۶۲۲۲۵۸۸۷۰
- ۸- آیین دادرسی کیفری «جلد دوم: تحقیقات مقدماتی، قرارهای تأمین کیفری، نظارت قضایی و نهایی، ساختار، صلاحیت و کیفیت رسیدگی در دادگاه‌های کیفری» / نویسنده: دکتر محمد مصدق / انتشارات مجد / چاپ اول / سال ۱۴۰۱ / نوع جلد: شومیز / قطع وزیری / قیمت ۲۴۰۰۰۰۰ ریال / شابک ۹۷۸۶۲۲۲۵۸۸۸۷
- ۹- آیین دادرسی کیفری «جلد سوم: ادله اثبات دعوا و اجرای احکام کیفری» / نویسنده: دکتر محمد مصدق / انتشارات مجد / چاپ اول / سال ۱۴۰۱ / نوع جلد: شومیز / قطع وزیری / قیمت ۲۴۰۰۰۰۰ ریال / شابک ۹۷۸۶۲۲۲۵۸۹۰۰
- ۱۰- مجموعه آزمون‌های دکتری حقوق جزا و جرم‌شناسی / نویسنده: دکتر رضا شکری / انتشارات مجد / چاپ اول / سال ۱۴۰۱ / نوع جلد: شومیز / قطع وزیری / قیمت ۲۶۰۰۰۰۰ ریال / شابک ۹۷۸۶۲۲۲۵۷۶۲۰
- ۱۱- بایسته‌های حقوق جزای اختصاصی (حدود و قصاص) / نویسنده: دکتر محمد مصدق / انتشارات مجد / چاپ اول / سال ۱۴۰۱ / نوع جلد: شومیز / قطع وزیری / قیمت ۲۵۰۰۰۰۰ ریال / شابک ۹۷۸۶۲۲۲۵۸۴۹۸
- ۱۲- سیاست جنایی ایران در قلمرو محیط‌زیست دریایی / نویسنده: دکتر فرشید اکبرزاده / انتشارات مجد / چاپ اول / سال ۱۴۰۱ / نوع جلد: شومیز / قطع وزیری / قیمت ۱۷۵۰۰۰۰ ریال / شابک ۹۷۸۶۲۲۲۵۸۳۷۵
- ۱۳- حاکمیت اصول دادرسی عادلانه و منصفانه در مراجع شبه قضایی کیفری / نویسنده: دکتر غلام‌رضا فردوست / انتشارات مجد / چاپ اول / سال ۱۴۰۱ / نوع جلد: شومیز / قطع وزیری / قیمت ۱۲۵۰۰۰۰ ریال / شابک ۹۷۸۶۲۲۲۵۸۹۴۸
- ۱۴- ادله اثبات دعوی در امور حقوقی و کیفری (مشابهت‌ها و مفارقت‌ها) / نویسنده: دکتر علی امیری / انتشارات مجد / چاپ اول / سال ۱۴۰۱ / نوع جلد: شومیز / قطع وزیری / قیمت ۱۳۰۰۰۰۰ ریال / شابک ۹۷۸۶۲۲۲۵۸۵۰۴

- ۱۵- تعارض قوانین در ادله اثبات دعوا «مطالعه تطبیقی در حقوق ایران و انگلیس» / نویسنده: سهیلا دیپافر / انتشارات مجد / چاپ اول / سال ۱۴۰۱ / نوع جلد: شومیز / قطع وزیری / قیمت ۱۰۰۰۰۰۰ ریال / شابک ۹۷۸۶۲۲۲۵۹۰۰۶
- ۱۶- نقش مواعد در تسریع تحقیقات مقدماتی «با نگاهی به قانون آیین دادرسی کیفری فرانسه» / نویسنده: مصطفی امین پور / انتشارات مجد / چاپ اول / سال ۱۴۰۱ / نوع جلد: شومیز / قطع وزیری / قیمت ۱۳۵۰۰۰۰ ریال / شابک ۹۷۸۶۲۲۲۵۸۶۴۱
- ۱۷- جنبه‌های کیفری رانت اقتصادی در حقوق ایران «مطابق با قانون کاهش مجازات حبس تعزیری» / نویسنده: وحید رضوانی / انتشارات مجد / چاپ اول / سال ۱۴۰۱ / نوع جلد: شومیز / قطع وزیری / قیمت ۱۱۵۰۰۰۰ ریال / شابک ۹۷۸۶۲۲۲۵۸۴۱۲
- ۱۸- مدت زمان معقول فرآیند کیفری در رویه قضایی دادگاه اروپایی حقوق بشر از سال ۱۹۶۰ تا ۲۰۲۰ (با نگاهی به حقوق ایران و اسناد بین‌المللی) / نویسنده: دکتر مجید مطلبی / انتشارات مجد / چاپ اول / سال ۱۴۰۱ / نوع جلد: شومیز / قطع وزیری / قیمت ۲۱۵۰۰۰۰ ریال / شابک ۹۷۸۶۲۲۲۵۸۷۰۲
- ۱۹- حقوق کیفری اقتصادی «جلد دوم: آیین دادرسی کیفری جرایم اقتصادی» / نویسندگان: دکتر بهروز جوان‌مرد و دکتر علی اصغر شفیعی خورشیدی / انتشارات مجد / چاپ اول / سال ۱۴۰۱ / نوع جلد: شومیز / قطع وزیری / قیمت ۱۱۰۰۰۰۰ ریال / شابک ۹۷۸۶۲۲۲۵۸۳۵۱
- ۲۰- حقوق جزای عمومی (جلد سوم) / نویسنده: دکتر حسین میرمحمدصادقی / انتشارات دادگستر / چاپ اول / سال ۱۴۰۱ / نوع جلد: شومیز / قطع وزیری / قیمت ۱۲۵۰۰۰۰ ریال / شابک ۹۷۸۶۰۰۲۸۲۲۲۴۶
- ۲۱- جرایم مالی «جلد سوم: تخریب کیفری و صدور چک پرداخت‌نشده» / نویسنده: دکتر امیر اعتمادی / انتشارات میزان / چاپ اول / سال ۱۴۰۱ / نوع جلد: شومیز / قطع وزیری / قیمت ۴۲۰۰۰۰۰ ریال / شابک ۹۷۸۶۲۲۲۱۲۲۳۵۵
- ۲۲- رسیدگی فرجامی و نظارت دیوان عالی در دادرسی کیفری / نویسنده: دکتر ابراهیم رضا قلی‌زاده / انتشارات میزان / چاپ اول / سال ۱۴۰۱ / نوع جلد: شومیز / قطع وزیری / قیمت ۲۴۰۰۰۰۰ ریال / شابک ۹۷۸۶۲۲۲۱۲۳۲۸۴
- ۲۳- فلسفه جرم‌انگاری فضیلت‌گرا / نویسنده: دکتر کامران محمودیان اصفهانی / انتشارات میزان / چاپ اول / سال ۱۴۰۱ / نوع جلد: شومیز / قطع وزیری / قیمت ۲۸۰۰۰۰۰
- ۲۴- نظارت الکترونیکی در حقوق کیفری ایران و انگلستان / نویسنده: دکتر کریم حبیب پروین / انتشارات میزان / چاپ اول / سال ۱۴۰۱ / نوع جلد: شومیز / قطع وزیری / قیمت ۳۰۰۰۰۰۰ ریال / شابک ۹۷۸۶۲۲۲۱۲۳۲۴۶
- ۲۵- اقدامات مجرمانه مشترک / نویسنده: دکتر علی ایزدیار / انتشارات میزان / چاپ اول / سال ۱۴۰۱ / نوع جلد: شومیز / قطع وزیری / قیمت ۲۲۰۰۰۰۰ ریال / شابک ۹۷۸۶۲۲۲۱۲۳۲۶۰
- ۲۶- مختصر متون حقوقی دانشگاهی / نویسندگان: دکتر محمدعلی صلح‌چی و دکتر فرزاد باباخانی / انتشارات میزان / چاپ اول / سال ۱۴۰۱ / نوع جلد: شومیز / قطع وزیری / قیمت ۱۳۰۰۰۰۰ ریال / شابک ۹۷۸۶۲۲۲۱۲۳۲۹۱
- ۲۷- ملاحظات مهم در انتخاب راهکارها و برنامه‌های پیشگیری از جرم / نویسندگان: دکتر غلامرضا محمدنسل و دکتر زهرا محمدنسل / انتشارات میزان / چاپ اول / سال ۱۴۰۱ / نوع جلد: شومیز / قطع وزیری / قیمت ۱۹۰۰۰۰۰ ریال / شابک ۹۷۸۶۲۲۲۱۲۳۱۸۵
- ۲۸- اخلاق حرفه‌ای جرم‌شناسان / نویسنده: دکتر امیر مرادی / انتشارات میزان / چاپ اول / سال ۱۴۰۱ / نوع جلد: شومیز / قطع وزیری / قیمت ۱۱۰۰۰۰۰ ریال / شابک ۹۷۸۶۲۲۲۱۲۳۲۳۹
- ۲۹- بزه‌دیده شناسی / نویسنده: روبر کاربو / مترجم: سید حسام‌الدین سید اصفهانی / انتشارات میزان / چاپ اول / سال ۱۴۰۱ / نوع جلد: شومیز / قطع وزیری / قیمت ۱۲۰۰۰۰۰ ریال / شابک ۹۷۸۶۲۲۲۱۲۳۱۷۸
- ۳۰- آیین دادرسی افتراقی بزه قاچاق کالا و ارز / نویسنده: دکتر امید رستمی غازانی / انتشارات میزان / چاپ اول / سال ۱۴۰۱ / نوع جلد: شومیز / قطع وزیری / قیمت ۱۲۰۰۰۰۰ ریال / شابک ۹۷۸۶۲۲۲۱۲۱۶۸۶
- ۳۱- سیاست جنایی در برابر بزهکاری‌های زیست‌محیطی / نویسنده: بهزاد رضوی‌فرد / انتشارات میزان / چاپ اول / سال ۱۴۰۱ / نوع جلد: شومیز / قطع وزیری / قیمت ۱۱۷۰۰۰۰ ریال / شابک ۹۷۸۶۲۲۲۱۲۳۰۷۹
- ۳۲- حقوق جزای اختصاصی در نظام کیفری ایالات متحده آمریکا / نویسنده: واین آر لفیو / انتشارات میزان / چاپ اول / سال ۱۴۰۱ / نوع جلد: شومیز / قطع وزیری / قیمت ۲۸۰۰۰۰۰ ریال / شابک ۹۷۸۶۲۲۲۱۲۳۱۳۰
- ۳۳- جرایم ارزی از منظر سیاست کیفری / نویسنده: دکتر محمد باهو / انتشارات میزان / چاپ اول / سال ۱۴۰۱ / نوع جلد: شومیز / قطع وزیری / قیمت ۲۷۰۰۰۰۰ ریال / شابک ۹۷۸۶۲۲۲۱۲۳۰۸۶
- ۳۴- نظریه عمومی حقوق کیفری «جلد اول: جرم، رفتار کیفری و قصد مجرمانه» / نویسنده: دکتر حمیدرضا میرزاجانی / انتشارات میزان / چاپ اول / سال ۱۴۰۱ / نوع جلد: شومیز / قطع وزیری / قیمت ۱۵۵۰۰۰۰ ریال / شابک ۹۷۸۶۲۲۲۱۲۳۱۲۳

تازدهای لاتین

تنظیم کننده: منصوره قنبریان بانوئی

دانشجوی دکتری حقوق کیفری و جرم‌شناسی دانشکده حقوق دانشگاه شهید بهشتی

Articles:

- 1- Building an understanding of the Collision of Crime, Places, Race and Ethnicity, Ajima Olaghery, John E. Eck, *Criminology and Public Policy*, 22: 1, 2023.
- 2- Coercion and Crime: Convergences, Divergences and County Lines, Sally Atkinson Sheppard, Coral Dando, Tom Ormerod and Bregetta Robinson, *Criminology and Criminal Justice*, 23: 2, 2023.
- 3- Coercion Without Incapacitation, William R. Tadros, *Law and Philosophy*, 42: 1, 2023.
- 4- Differential Effects of Procedural Justice? Examining Heterogeneity in the Perceptions and Effects of Procedural Justice Across First-time and Recurrent Detainees, Matthias Van Hall, Anja J.E. Dirkzwager, Paul Nieuwbeerta and Peter H. van Der Laan, *Crime and delinquency*, 69: 3, 2023.
- 5- Ecocide, Climate Criminals and the Politics of Bushfires, Reece Walters, *The British Journal of Criminology*, 63: 2, 2023.
- 6- On Blame and Punishment: Self-Blame, Other-Blame and Normative Negligence, Alec Douglas Walen, *Law and Philosophy*, 41: 2, 2022.
- 7- Persistent Paternalism: The Instantiation of Gendered Attributions in the System Response to Girls, Valerie R. Anderson, Shabnam Javdani and Sukhmani Sing, *Criminal Justice and Behavior*, 50: 3, 2023.
- 8- The Effects of Jurors' Initial Views of Jury Service on Predeliberation Preferences for Prosecution or Defense, Liana Pennington, Matthew J. Dolliver, *Justice System Journal*, 43: 4, 2022.
- 9- When Ideal Victims Don't Make Ideal Offenders: The Reframing of Legacy Case Prosecution against Elderly Perpetrators of State Violence, Kevin Hearty, *Crime Media Culture: An International Journal*, 19:1, 2023.

Book:

- 10- Responsibility on Trial, Liability Standards in International Criminal Law, Liana Georgieva Minkova, Cambridge: Cambridge University Press, 2023.

